

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO
ROZVOJA OBCE ĽUBORIEČKA
NA ROKY 2021 - 2027**

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE ĽUBORIEČKA
NA ROKY 2021 - 2027

Názov:	Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja (PHSR) obce Ľuboriečka na roky 2021-2027
Územné vymedzenie:	Obec Ľuboriečka
Kód kat. územia:	833568
Územný plán obce schválený áno/nie:	NIE
Dátum schválenia PHSR:	PHSR obce Ľuboriečka na obdobie 2021-2027 schválený uznesením Obecného zastupiteľstva v Ľuboriečka č. 10/3/2022 dňa 29.06.2022
Dátum platnosti:	Do 31.12.2027
Verzia:	1.0
Spracované:	2021
Spracovateľ:	Obecný úrad a poslanci OZ Ľuboriečka Mgr. Darina Antolíková, SP

Obsah

ÚVOD

1 ANALYTICKO-STRATEGICKÁ ČASŤ.....	7
I. AUDIT ÚZEMIA.....	7
1. ZÁKLADNÁ CHARAKTERISTIKA.....	7
1.1. Základné informácie.....	7
1.2. História obce.....	8
1.3. Širšie územné vzťahy.....	10
1.4. Stav územnoplánovacej a programovej dokumentácie.....	10
2. PRÍRODNÉ ZDROJE A PODMIENKY.....	10
2.1. Prírodné charakteristiky.....	10
2.2. Ochrana prírody a krajiny.....	15
2.3. Životné prostredie.....	16
3. ĽUDSKÉ ZDROJE.....	18
3.1. Demografická situácia obce.....	18
3.2. Vzdelávanie, vzdelanostná štruktúra obyvateľstva.....	20
3.3. Vierovyznanie a národnostné zloženie.....	21
4. KULTÚRNE A SPOLOČENSKÉ ZDROJE.....	22
4.1. Pamiatky a tradície, kultúrny život.....	22
4.2. Verejnoprospešné organizácie.....	22
5. OBČIANSKA VYBAVENOSŤ, TECHNICKÁ A SOCIÁLNA INFRAŠTRUKTÚRA.....	23
5.1. Bývanie a bytový fond.....	23
5.2. Základná a technická infraštruktúra.....	24
5.3. Sociálna infraštruktúra.....	27
5.3.1 Sociálne a zdravotné služby.....	27
5.3.2 Zdravotnícké služby.....	29
5.3.3 Služby občianskej vybavenosti v obci.....	30
5.3.4 Školstvo a vzdelávanie.....	30
5.3.5 Kultúra a osвета.....	31
5.3.6 Zariadenia pre rekreáciu, šport a oddych.....	31
5.3.7 Administratíva a verejná správa.....	31
6. EKONOMICKÝ SEKTOR, HOSPODÁRENIE.....	33
6.1. Podnikateľské sféra.....	33
6.2. Trh práce.....	36
6.3. Rekreačný potenciál, cestovný ruch.....	38
6.4. Nakladanie s komunálnym odpadom.....	39
6.5. Majetok a hospodárenie obce.....	40
II. ANALÝZY.....	42
7. SWOT ANALÝZA.....	42
8. PROBLÉMOVÁ ANALÝZA.....	48
9. ANALÝZA VÄZIEB NA STRATEGICKÉ DOKUMENTY VÚC.....	50
10. ANALÝZA POTENCIÁLU ÚZEMIA.....	52
10.1. Rozvojový potenciál územia.....	52

10.2. Disparity rozvoja.....	53
III. STRATÉGIA ROZVOJA OBCE.....	55
11. VÍZA A CIELE ROZVOJA OBCE.....	55
11.1. Vízia.....	55
11.2. Ciele stratégie rozvoja.....	56
12. FINANČNÝ RÁMEC.....	57
12.1. Finančná náročnosť stratégie.....	57
12.2. Zdroje financovania stratégie.....	57
PROGRAMOVÁ ČASŤ.....	60
I. PROGRAM ROZVOJA.....	60
1. PRIORITY A OPATRENIA PROGRAMU.....	60
II. IMPLEMENTČNÝ RÁMEC PROGRAMU.....	63
2. ZABEZPEČENIE IMPLEMENTÁCIE PROGRAMU.....	63
2.1. Sociálno-ekonomické partnerstvo.....	63
2.2. Inštitucionálne zabezpečenie implementácie programu.....	63
2.3. Organizačné zabezpečenie implementácie programu.....	63
3. ZÁKLADNÝ IMPLEMENTAČNÝ RÁMEC PROGRAMU.....	64
3.1. Indikatívny finančný rámec programu.....	64
4. MONITORING.....	67
5. ČASOVÝ harmonogram.....	68

ZÁVER

Úvod

Úlohy a kompetencie obcí pri uskutočňovaní podpory regionálneho rozvoja vyplývajú obciam zo Zákona č. 416/2001 Z. z. o prechode niektorých pôsobností z orgánov štátnej správy na obce a vyššie územné celky a zo Zákona č. 539/2008 Z.z. o podpore regionálneho rozvoja, v znení zákona č. 309/2014 Z.z.

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce (ďalej len „program rozvoja“ alebo PHSR) má charakter strategického, t. j. strednodobého až dlhodobého rozvojového dokumentu. Plánovací horizont strategickkej časti programu rozvoja obce keď sa ťažiskovo týka programovacieho obdobia 2014-2020, s výhľadovým horizontom do roku 2025.

Program rozvoja je nositeľom rozvojovej politiky obce, predstáva jej vedenia a obyvateľov o smerovaní rozvoja obce. Obec Ľuboriečka vypracovaním programu rozvoja dáva najavo záujem o svoju budúcnosť, ako aj budúcnosť svojich obyvateľov a súčasne tým preberá na seba zodpovednosť za ďalší rozvoj obce. V podobe tohto dokumentu získava nástroj na aktívne riadenie rozvoja, založené na iniciovaní potrebných a žiadúcich zmien. Jasné stanovenie rozvojových priorít umožní obci realizovať dlhodobý rozvoj založený na cielenej stratégii a nie na náhlych, nekoordinovaných rozhodnutiach.

Program rozvoja je komplexným dokumentom, integrujúcim otázky rozvoja fyzických štruktúr so sociálnymi, ekonomickými a ďalšími aspektmi. Preto jeho úlohou je zastrešovať ostatné plánovacie dokumenty a odvetvové koncepcie spracované na miestnej úrovni. Na rozdiel od územného plánu, ktorý rieši najmä otázky fyzického rozvoja územia (lokalizáciu zástavby a priestorové regulatívy pre stavebný rozvoj, funkčné využitie rozvojových plôch), program rozvoja sa podrobnejšie zaoberá otázkami ekonomického a sociálneho rozvoja, čím vo vzťahu k územnému plánu plní komplementárnu funkciu.

Aj keď ide o komplexný dokument, jeho cieľom nie je vyčerpávajúco obsiahnuť všetky problémy a nájsť na ne riešenie. Podstatou je z množstva problémov a problémových okruhov identifikovať tie, ktoré sú v danom prostredí kritické. Za účelom dosiahnutia čo najvyššej efektivity a reálnosti cieľov sústreďuje zdroje na niekoľko prioritných cieľov, resp. prioritných oblastí rozvoja.

Dlhší plánovací horizont znamená veľkú mieru neistoty a rizika, ktoré nemožno vopred predvídať s dostatočnou presnosťou. Preto má program rozvoja charakter otvorenej, flexibilnej koncepcie, schopnej reagovať na aktuálne zmeny východiskových podmienok. Aby bol program rozvoja skutočne živým dokumentom, musí byť permanentne aktualizovaný.

Z právneho hľadiska je dokumentom koordinačným, ktorý nemá charakter všeobecne záväzného predpisu. Zámery obsiahnuté v tomto dokumente sú záväzné len pre obstarávateľa v rovine morálneho a politického záväzku, daného schválením

dokumentu v obecnom zastupiteľstve. Ostatné fyzické a právnické osoby sú programom viazané len do tej miery, s ktorou sami vyslovili súhlas.

Výlučné kompetencie pri obstarávaní programu má obec a jej výkonné orgány. Na základe Zákona č. 416/2001 Z. z. o prechode niektorých pôsobností z orgánov štátnej správy na obce a vyššie územné celky, získali obce na úseku regionálneho rozvoja právomoc vypracúvať program hospodárskeho a sociálneho rozvoja (čl. I., § 2).

Obecné zastupiteľstvo program rozvoja schvaľuje, rovnako ako aj aktualizácie tohto dokumentu.

Obsah programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja je legislatívne vymedzený Zákonom č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov v §8 nasledovne:

(1) Program rozvoja obce vytvorený v partnerstve 2

a) analytickej časti, ktorá obsahuje komplexné hodnotenie a analýzu východiskovej situácie obce, odhad jej budúceho vývoja, možné riziká a ohrozenia vo väzbe na existujúce stratégie a koncepcie a využívanie vnútorného potenciálu územia, jeho limitov a rozvoja, definovanie podmienok udržateľného rozvoja obce,

b) strategickej časti, ktorá obsahuje stratégiu rozvoja obce pri zohľadnení jej vnútorných špecifik a určí hlavné smery, priority a ciele rozvoja obce rešpektovaním princípov regionálnej politiky s cieľom dosiahnutia vyváženého udržateľného rozvoja územia,

c) programovej časti, ktorá obsahuje najmä zoznam opatrení a aktivít na zabezpečenie realizácie programu rozvoja obce,

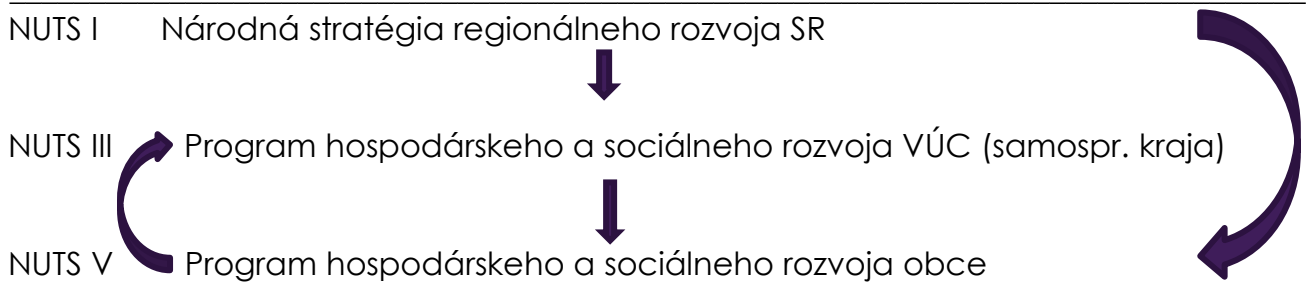
d) realizačnej časti, ktorá je zameraná na popis postupov inštitucionálneho zabezpečenia formou partnerstva a organizačné zabezpečenie realizácie programu rozvoja obce, systém monitorovania a hodnotenia plnenia programu rozvoja obce s ustanovením merateľných ukazovateľov, vecný a časový harmonogram realizácie programu rozvoja obce formou akčných plánov, a

e) finančnej časti, ktorá obsahuje finančné zabezpečenie jednotlivých opatrení a aktivít, inštitucionálnej a organizačnej stránky realizácie programu rozvoja obce.

Vypracovaním tohto dokumentu obec napĺňa jeden zo základných princípov regionálnej politiky Európskej únie – princíp programovania. Súčasne tak zvýši svoje šance získať finančnú podporu na realizáciu projektov zo štrukturálnych fondov, keďže obec musí preukázať súlad zamýšľaného projektu s regionálnymi stratégiami i miestnou stratégiou, ktorú reprezentuje program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce. Pri spracovaní Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Ľuboriečka sa prihliadalo na to, aby ciele a opatrenia stanovené v tomto dokumente boli v súlade s nadradenými programovými dokumentmi regionálneho rozvoja – predovšetkým s Programom hospodárskeho a sociálneho rozvoja Banskobystrického samosprávneho kraja.

Sústava základných programových dokumentov na podporu regionálneho rozvoja v SR

Zdroj: vlastné spracovanie

Z podstaty strategického plánovania vyplýva viacúrovňová štruktúra programového dokumentu, ktorá smeruje od všeobecného ku konkrétnemu, resp. od celkového k špecifickému. Hierarchia začína globálnym cieľom strategickej vízie, pokračuje strategickými cieľmi rozdelenými podľa priorít a uzatvára ju sústava opatrení, projektov a aktivít

ANALYTICKO-STRATEGICKÁ ČASŤ I. AUDIT ÚZEMIA

1. ZÁKLADNÁ CHARAKTERISTIKA

1.1. Základné informácie

Všeobecné informácie o okrese Veľký Krtíš Mesto Veľký Krtíš je sídlom okresu Veľký Krtíš, teda okresným mestom. Okres Veľký Krtíš sa nachádza v južnej časti Banskobystrického kraja. Na juhu susedí s Maďarskou republikou, na východe s okresom Lučenec, na severe s okresmi Detva, Zvolen a Krupina a na západe s okresom Levice.

Okres vznikol v roku 1968 začlenením niekoľkých obcí, ktoré po zrušení okresu Modrý Kameň patrili do okresov Lučenec a Zvolen. Okres svojou rozlohou 848 km² patrí medzi stredne veľké okresy s počtom obyvateľov 45 562 k poslednému sčítaniu v roku 2011 (k 31.12.2014 už len 44 826 osôb) patrí medzi menej ľudnaté okresy v Slovenskej republike. Hustota osídlenia je 52,85 obyvateľa/km², oproti hustote 110,1 obyvateľa/km² v rámci Slovenska je polovičná. Okres sa rozprestiera z juhu v priestore vymedzenom riekou Ipeľ, ktorá súčasne tvorí štátnu hranicu s Maďarskou republikou a zo severu Krupinskou planinou. Územie okresu Veľký Krtíš je riedko zaľudnené a podpriemerne urbanizované.

Okres leží v strede osi Východ – Západ, Bratislava – Košice a osi Juh – Sever, Budapešť – Banská Bystrica – Varšava, pričom Budapešť (2 mil. obyvateľov) je vzdialené len 86 km. Tento potenciál je dosiaľ nevyužitý pretože okres leží mimo hlavných dopravných tepien, či už cestnej alebo železničnej siete. Poloha na mikroregionálnej úrovni je nasledovná: najexponovanejšou časťou je mesto Veľký Krtíš, ktoré spolu s mestom Modrý Kameň a obcou Malý Krtíš tvoria vlastne súvislé priemyselné centrum okresu. V tejto časti žije 14 039 obyvateľov (k 31.12.2014), čo je 31,3 % okresu. Zvyšok obyvateľstva žije na vidieku. Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta V

Počet obyvateľov obce Ľuboriečka sa od roku 2015 do roku 2021 zvýšil o 20. Zvyšoval sa kvôli prirodzenému prírastku obyvateľov. (Tab. 1-2).

Tabuľka č. 1: Počet obyvateľov v r. 2015 - 2021

Rok	Celkový počet obyvateľov	Predproduktívny vek %	Produktívny vek %	Poproduktívny vek %
2015	135	13,33	58,51	28,16
2016	136	13,50	59,30	27,20
2017	136	13,97	60,29	25,74
2018	146	13,84	61,20	24,96
2019	143	13,6	59,34	27,06
2020	149	13,55	58,67	27,78

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE ĽUBORIEČKA
NA ROKY 2021 - 2027

2021	155	13,5	56,7	29,8
------	-----	------	------	------

Zdroj: obec Ľuboriečka

Tabuľka č. 2: Prírodný prírastok / úbytok obyvateľstva v r. 2015 - 2021

Rok	Počet živonarodených detí	Počet zosnulých	Prírodný prírastok
2015	1	1	1
2016	2	2	2
2017	0	1	0
2018	2	1	2
2019	1	3	1
2020	0	4	0
2021	1	2	1

Zdroj: obec Ľuboriečka

1.2. História obce

Prvá zmienka o obci je z roku 1335, striedavo nazývaná Dolnou a Malou Ľubourečou. Poddanská obec patrila panstvu Šomoška. V druhej polovici 16. storočia bola spustošená Turkami. Začiatkom 17. storočia spustla. Bola obnovená okolo roku 1670. V roku 1720 mala 10 poddanských rodín. Obyvatelia sa živili prevažne poľnohospodárstvom a ovčiarstvom. Miestne časti obce sú Drnava a Osušie. Na osade Osušie sa nachádza Misijný dom, jednotlivé budovy boli poprerábané z domov, ktoré miestni obyvatelia popredali. Je tu postavený kostol, kde sa chodia modliť veriaci z okresu a aj z celého Slovenska. Postavil sa tu Domov sociálnych služieb pre 40 ľudí.

Zaujímavosti v obci:

- Je tu prameň minerálnej vody.
- Zvonica z čias okolo 1800
- zachované ľudové domy a hospodárske budovy z 19. a začiatku 20. storočia
- Uprostred obce je murovaná zvonica okolo roku 1800
- pri obecnom úrade sa nachádza zrekonštruovaný park s lavičkami
- okolie obce je atraktívne – nachádza sa tu Jánošíková skala, jaskyňa Pecna, zvyšky pieskovej bane (nálezisko pravekých obyvateľov a morských živočíchov – žralokov), zvyšky dreveného kaštieľa a pod ním rodinné krypty majiteľov, vrch Vysoká – praveké sídlisko a nálezisko.
- V chotári obce sú osady Osušie a Drnava

Erb obce Ľuboriečka

Základné údaje o obci Ľuboriečka

prvá písomná zmienka	1335
nadmorská výška stredu obce v metroch	229
počet obyvateľov k 31.12.2021	155
výmera v ha v roku 2021	1168
z toho: poľnohospodárska pôda	537,28
lesné pozemky	572,32
vodné plochy	11,68
zastavaná plocha	58,4

Zdroj: Štatistický úrad SR, Krajská správa v Banskej Bystrici

Členstvo obce

ZMOS

Obec Ľuboriečka je členom združenia miest a obcí Slovenska.

ZMOVR

Obec patrí aj do združenia miest a obcí Veľkokrtíšskeho regiónu.

Obec patrí pod Spoločný obecný úrad - od r. 2003

Mikroregión Strehovskej doliny – členom je od r. 2004

Družobné obce

Obec Ľuboriečka nemá žiadne zmluvné vzťahy so žiadnymi obcami.

Majetok obce

Obec je vlastníkom kultúrneho domu v ktorom sa nachádza aj Obecný úrad. Obec vlastní aj spoločenskú budovu (bývalá škola) s pr parkom a má tiež vo vlastníctve garáž (bývala vyhňa). Majetok obce Ľuboriečka sa k 31.12.2021 vyčísľuje na: 138.881,13 €, z toho dlhodobý hmotný majetok je 87.938,76 € a dlhodobý finančný majetok je 29.512,00 €. Celkový ročný rozpočet obce je 58.397,29 €. Najvyšší príjem sa zaznamenáva z podielových daní.

Obyvateľstvo

V súčasnosti má obec Ľuboriečka 155 obyvateľov, z toho 85 žien a 70 mužov. Vo veku od 1-14 je zaznamenaných 15 občanov, vo veku 15 –29 je 13 mužov, od 15-54 je 43

1.3. Širšie územné vzťahy

Administratívne je začlenená do Banskobystrického kraja. Leží juhovýchodne od okresného mesta Veľký Krtíš. Najbližším hraničným priechodom do susednej Maďarskej republiky k obci je priechod Slovenské Ďarmoty - Balassagyarmat vzdialený 35 km. Bezprostrednými susednými obcami sú: Dolná Strehová a Muľa. Najbližším väčším mestom je Lučenec, vzdialený na 25 km.

Obcou prechádza cesta III. triedy č. 2609, ktorá prichádza zo západu /Dolná Strehová/ a pokračuje východným smerom na Zavadu. Železnica týmto smerom nebola nikdy plánovaná, takže dostupnosť blízkych miest je možná len miestnou medzimestskou autobusovou dopravou

1.4. Stav územnoplánovacej a programovej dokumentácie

Posledná verzia Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Ľuboriečka bola vypracovaná v roku 2015.

Významným dokumentom pre tvorbu na ochranu krajiny je aj územný systém ekologickej stability, prípadne Krajinno-ekologický plán. Pre Ľuboriečku sa dokumenty ÚSES nevypracovali, obec nemá rozpracovaný ani územný plán (tu je v zmysle platnej legislatívy krajinno-ekologický plán povinnou súčasťou prieskumov a rozborov).

2. PRÍRODNÉ ZDROJE A PODMIENKY

2.1. Prírodné charakteristiky

Geomorfologické vymedzenie územia

Obec Ľuboriečka leží v južnej časti Banskobystrického kraja v okrese Veľký Krtíš. Okres Veľký Krtíš leží v priestore vymedzenom Juhoslovenskou kotlinou a južnými svahmi Krupinskej planiny. Nadmorské výšky sa smerom na juh znižujú a dosahujú hodnoty 250 m n.m. a 237 n.m.. Výnimkou je vrch Babka, ktorý dosahuje nadmorskú výšku 339 m n.m. Rozloha okresu Veľký Krtíš je 849 km².

Malá obec v doline potoka Ľuboreč v severovýchodnej časti okresu, vzdialená 19 km od Veľkého Krtíša. Ľuboriečka leží na východnom okraji Ipeľskej kotliny. Nadmorská výška 190 m – stred obce a 180 – 307 m v chotári. Západná časť chotára je pahorkatina z mladotretihorných uloženín, východná vyššia časť väčšinou z

andezitických tufitov, zalesnená dubovým a hrabovým porastom. Má hnedozemné, hnedé lesné, nivné a lužné pôdy. V chotári je minerálny prameň a jaskyňa.

Geograficko-ekonomické podmienky

Na základe výskumnej úlohy "Regionálna diferenciácia, regionálny rozvoj v Slovenskej republike v kontexte integračných procesov", ktorú riešil Sociologický ústav Slovenskej republiky sa vymedzuje 6 typov regiónov. Región Veľký Krtíš je zadelený do Typu 6 – výrazne problémová situácia /do tohoto typu patria aj okresy Krupina, Poltár, Rimavská Sobota, Revúca a Žarnovica/. Tento typ predstavuje zoskupenie okresov vytvárajúce ucelené územia problémovosti. Vo všetkých sledovaných oblastiach dosahujú buď všetky, alebo veľká väčšina okresov typu nepriaznivé charakteristiky.

V okrese vôbec je akútny nedostatok finančného kapitálu, vládne všeobecná recesia, manažment podnikov prejavuje nízku úroveň riadenia a dosahujú sa nízke úžitkové parametre výroby.

Zníženie vlastnej poľnohospodárskej výroby v okrese zaznamenalo následne rapídny pokles dopytu po službách pre poľnohospodárstvo, po materiálo-technickom vybavení, i po spracovateľských kapacitách pre poľnohospodárske suroviny.

Geografická poloha obce vysvetľuje dominanciu poľnohospodárskej výroby. Súčasné produkčné dispozície poľnohospodárstva však nie sú dostatočne využité. Vyznačuje sa oblasťou prevládajúcou rastlinnou výrobou, vhodnou na pestovanie jačmeňa, pšenice, kukurice a špeciálnych plodín, darí sa i zemiakom, cukrovej repe a vinnej réve. Takisto má prírodno-klimatické danosti pre chov dobytka, ošípaných, hydiny.

Klimatické podmienky

Riešené územie patrí do klimatogeografického typu suchej až mierne suchej nížinnej klímy, s miernou inverziou teplôt. Priemerná marcová teplota v roku 2020 bola 12,6 °C. Priemer za roky 2011 – 2021 v marci bol 12,35 °C, priemerná ročná teplota v roku 2020 bola 16,8 °C. Priemerná ročná teplota za roky 2011 - 2021 bola 16,8 °C.

Územie obce Ľuboriečka patrí medzi najteplejšie územia Slovenska. V posledných rokoch sa priemerné mesačné teploty výrazne zvýšili oproti priemerným teplotám pred 30 rokmi.

Priemerný ročný úhrn zrážok je 453,7 mm. V území prevládajú severo-západné smery vetra. Priemerná rýchlosť vetra v tomto území je 3 m/s.

Podľa priemernej teploty je najteplejším mesiacom júl (28,5 °C). Podľa priemernej teploty vzduchu býva spravidla najchladnejším mesiacom december (4,5 °C).

Atmosférické zrážky majú veľký význam ako ukazovateľ podnebia. Úhrn zrážok na okolí obce je 454 mm. V území prevládajú západo-východné smery vetra a vzhľadom na to, že v bezprostrednej blízkosti obce sa nenachádza žiaden vetrolam, v zime je vplyv severných vetví silný. Priemerná rýchlosť vetra v tomto území v r.2020 bola 7,7 km/h. Najveternejšie mesiace sú február a marec.

Hydrologické pomery, voda

Podzemné vody v tejto oblasti sú na viac ako 70 % naplňané riekou, v menšej časti zo zrážok a z podzemných vôd susedných území. Ich množstvo je ovplyvnené nielen výdatnosťou zrážok, ale aj geológiou. Podľa údajov SHMÚ sa v uplynulých rokoch podzemné vody vyznačovali prekročovaním limitných niektorých ukazovateľov: Mn, As, NH₄⁺, dusíkaté zlúčeniny a sírany.

Podzemné a povrchové vody

Typ režimu odtoku v záujmovom území je dažďovo-snehový. V porovnaní s dlhodobým priemerným mesačným prietokom sú nadpriemerne vodné mesiace marec, apríl (maximum) a máj, minimálne vodným mesiacom je september.

Podzemné vody v tejto oblasti sú naplňané potokom, riekou, v menšej časti zo zrážok a z podzemných vôd susedných území. Ich množstvo je ovplyvnené nielen výdatnosťou zrážok, ale aj geológiou.

Na kvalitu podzemných vôd výrazne vplýva aj poľnohospodárstvo, resp. únik odpadových vôd v intraviláne obce do zeme.

Zdroje pitnej vody

Na zásobovanie obyvateľov okresu Veľký Krtíš sa využívajú výlučne zdroje podzemných vôd, najväčšie z nich sú však mimo hranice okresu. Zásobovanie obyvateľstva pitnou vodou je vyriešené cez verejnú vodovodnú sieť, ale využívajú sa aj vlastné studne obyvateľov.

Nerastné suroviny

Za nerasty sa podľa zákona č. 44/1988 Zb. o ochrane a využití nerastného bohatstva (banský zákon) v znení neskorších zmien a doplnkov považujú tuhé, kvapalné a plynné časti zemskej kôry. Ložiskom nerastov je prírodné nahromadenie nerastov.

Na území obce Ľuboriečka sa nevyskytujú energetické suroviny (uhlie, zemný plyn) ani rudné suroviny ani ich dobývacie priestory a chránené ložiskové územia. Taktiež nie sú známe na území obce geotermálne vody.

Kvalita vôd

K najvýznamnejším znečisťovateľom v povodí Ipľa patria komunálne odpadové vody, poľnohospodárska výroba a miestny priemysel.

Na dolnom úseku toku Ipľa je kvalita vody v skupine ukazovateľov kyslíkového režimu (A) zaradená do II. – III. triedy kvality.

Kvalita povrchových a podzemných vôd je na území obce vo väčšej miere vyhovujúca, občas ale ohrozovaná prírodnými faktormi (zvýšený výskyt určitých minerálnych prvkov), znečisťovaním odpadovými vodami z hospodárskych prevádzok a splaškami z domácností.

Obec a jej obyvatelia sú zásobovaní pitnou vodou z verejného vodovodu a domovými studňami.

Pôdna charakteristika

Chotár obce Ľuboriečka tvoria rovinné poriečne terasy pokryté hrubou sprašovou vrstvou, resp. vrstvami sprašovej hlíny. Celková rozloha katastra obce Ľuboriečka je 1168 ha.

V rámci katastra z pôdných typov majú najvyššie zastúpenie hnedozeme. Vzhľadom na dané pôdno-klimatické podmienky je územie vhodné na pestovanie aj na teplo náročných plodín.

Má zastúpenie rôznych bonitovaných pôdnoekologických jednotiek od 2. bonitnej skupiny až po 5. bonitnú skupinu.

Monitorovanie a hodnotenie kontaminácie pod je súčasťou Čiastkového monitorovacieho systému – pôda. Monitorovaním zistené hodnoty sú posudzované podľa Rozhodnutia Ministerstva pôdohospodárstva SR o najvyšších prípustných hodnotách škodlivých látok v pôde (kovov, anorganických zlúčenín, aromatických zlúčenín, polycyklických aromatických uhľovodíkov, chlórovaných uhľovodíkov, pesticídov a iných) číslo 521/1994-540.

Hlavným prejavom degradácie pôdy je erózia - odnos pôdných častíc z povrchu pôdy vplyvom vody a vetra. Táto v prípade obce Ľuboriečka pôsobí problémy hlavne v otvorenom intraviláne, kde je žiaduca výsadba vetrolamov.

Flóra

Rastlinstvo obce Ľuboriečka tvorí sídelná vegetácia, líniová vegetácia popri poľných cestách v k. ú. obce. Sídelnú vegetáciu tvorí zeleň popri cestách, pri rodinných domoch, v parku pri kultúrnom dome a na cintoríne.

Podľa fyto geografického členenia patrí riešené územie do oblasti panónskej flóry. Prírodnú potenciálnu vegetáciu na tomto území predstavovali najmä lužné lesy

nížinné. Nachádza sa tu lesný vegetačný stupeň dubový, jeho pôvodné porasty boli odlesnené a premenené na náhradné spoločenstvá a následne na ornú pôdu. Hlavným fyzickým predpokladom pre masívne odlesňovanie v minulosti bola jeho malá výšková členitosť, teda ľahká dostupnosť. Poľnohospodárske obrábanie pôdy vzhľadom na jej vysokú prirodzenú úrodnosť umožňovalo vysoko rentabilnú výrobu potravín. Toto hospodárske využívanie pôdy sa za posledných 70 rokov ešte zintenzívnilo. Prirodzená vegetácia je do aktuálnej vegetácie premietnutá len zvyškami fragmentov.

Lesná drevinová vegetácia na území obce Ľuboriečka je zastúpená v nepatrnom podiele: lesná pôda zaberá iba 0,9 ha z celkovej rozlohy obce, lesnatosť územia obce je preto mimoriadne nízka (0,05 %). Tento jav sčasti kompenzuje bujná sídelná vegetácia, tvorená hlavne okrasnými drevinami, kríkmi a kvetmi.

K zhoršeniu stavu ŽP prispieva aj nelegálny a nekontrolovaný výrub mladých stromov a uloženie biologicky nerozložiteľného odpadu voľne v prírode, čo výrazne prispieje k zafaženiu a devastácii prírody a predlžuje reprodukčnú dobu flóry.

Podrobné zmapovanie a vyčlenenie týchto prvkov krajiny, ako aj stanovenie ekostabilizačných opatrení prispievajúcich k zvýšeniu ekologickej stability územia obce, bude predmetom Krajinnno-ekologického plánu obce, resp. Miestneho územného systému ekologickej stability.

Fauna

Živočíchy tvoria nezastupiteľnú zložku všetkých typov spoločenstiev biosféry. V zložitých potravných reťazcoch rozhodujúcou mierou prispievajú k ekologickej rovnováhe v obehu látok a energie. Čím väčšia je druhová rozmanitosť, tým lepšie podmienky sa vytvárajú pre ďalší rozvoj územia aj v prípade, ak ich chápeme z hľadiska ekologickej stratégie ľudskej spoločnosti. Dnešné rozšírenie a zloženie fauny je výsledkom dlhodobého vývinu.

Živočíšstvo obce Ľuboriečka charakterizujú druhy typické pre teplé nížiny a kotliny strednej Európy. Medzi typické a vzácne bezstavovce charakteristických biotopov nížinnej krajiny (teplé, suché lúky, staré ovocné sady, dubové lesy) patrí chránená modlivka zelená, vidlochvost ovocný, fúzač koreňový a roháč obyčajný. Najviac hniezdiacich druhov vtákov zo všetkých existujúcich biotopov sa vyskytuje pri rybníkoch. Na území obce sa z polovnej (srstnatej i pernatej) zveri vo voľnej prírode nachádzajú všetky významné druhy (srnec, diviak, bažant, jarabica a zajac).

Krajinná štruktúra

Súčasná krajinná štruktúra (SKŠ) v území je odrazom pôsobenia ľudskej činnosti na biotické a abiotické zložky krajiny a zároveň odzrkadľuje stupeň antropogénnej premeny krajiny. SKŠ odráža vzájomnú kombináciu súboru prvkov prírodného, poloprírodného (človekom pozmenené prvky krajinnnej štruktúry) i umelého

charakteru (človekom vytvorené prvky krajinskej štruktúry). Na základe zastúpenia a plošinnej rozlohy jednotlivých prvkov SKŠ môžeme hodnotiť súčasný stav antropizácie územia, či ide o územie prirodzené s vysokou krajinnoeologickou hodnotou, alebo naopak o územie antropicky silne pozmenené s nízkou krajinnoeologickou hodnotou. Štruktúra jednotlivých prvkov SKŠ v katastrálnom území obce Keľ je nasledovná (Tab. č. 3)

Tab. č.3 – Súčasná krajinná štruktúra obce Ľuboriečka

Druh	Orná pôda	TTP	Záhra da	Zastav ané plochy	Ostatn é plochy	Lesné pozemky	Stavebn é pozemky	Cesty, chodníky	Spolu v ha
Výmera v ha	338,14	163,24	23,36	52,47	11,66	571,34	0	5,83	1166,04
Podiel z celkovéh o pôdneho fondu v %	29 %	14 %	2 %	4,5 %	1 %	49 %	0 %	0,5 %	100%

Zdroj: obec Ľuboriečka

Podľa uvedenej štruktúry spolu najväčšie zastúpenie v území má orná pôda ďalej zastavané plochy, ktoré predstavujú najnižšiu krajinnoeologickú stabilitu. Územie je pomerne silne pretvorené a pozmenené ľudskou činnosťou, a to hlavne poľnohospodárskou, ktorá intenzívne využíva odlesnenú pôdu pre pestovanie hlavne obilnín.

Výmera poľnohospodárskej pôdy v riešenom území je 536,36 ha (46 % z celkovej rozlohy katastra obce), výmera nepoľnohospodárskej pôdy tvorí 54 % z celkovej výmery katastra. Predmetné územie predstavuje nížinný typ poľnohospodárskej krajiny s prevažným zastúpením ornej pôdy (338,14 ha, t.j. 29 % z celkovej rozlohy katastra).

2.2. Ochrana prírody a krajiny

Ochrana prírody a krajiny predstavuje predchádzanie zásahom a obmedzovanie zásahov, ktoré ohrozujú, poškodzujú alebo ničia podmienky a formy života, prírodné dedičstvo, prirodzený estetický vzhľad krajiny, znižujú jej ekologickú stabilitu, ako aj odstraňovanie následkov týchto zásahov. Povinnosť chrániť všetky zložky prírody je zakotvená v rade zákonných opatrení, základným zákonom je Zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v platnom znení.

V zmysle zákona o ochrane prírody a krajiny sa pre územnú ochranu prírody a krajiny stanovuje päť stupňov ochrany, pričom rozsah obmedzení sa so zvyšujúcim stupňom ochrany zväčšuje. Prvý stupeň ako všeobecná ochrana platí na celom území SR všade tam, kde nie je vyhlásená územná ochrana v jednotlivých kategóriách chránených území. Druhý až piaty stupeň predstavuje osobitnú ochranu, a to v zmysle územného členenia, alebo v zmysle druhej ochrany.

V zmysle zákona o ochrane prírody a krajiny možno vyhlásiť tieto chránené územia: chránená krajinná oblasť, národný park, chránený areál, prírodná rezervácia, prírodná pamiatka, chránený krajinný prvok, chránené vtáčie územie.

2.3. Životné prostredie

Ovzdušie

V zmysle zákona č. 137/2010 Z. z. o ovzduší v znení neskorších predpisov sú prevádzkovatelia zdrojov znečisťovania ovzdušia povinní dodržiavať určité emisné limity znečisťujúcich látok.

Na území obce Ľuboriečka sa významný zdroj znečistenia ovzdušia nenachádza. Územie obce možno charakterizovať ako oblasť s relatívne málo znečisteným ovzduším. Za zdroj znečistenia sa považujú hlavne výfukové plyny motorových vozidiel v blízkosti dopravných komunikácií, pričom výrazným faktorom nie je počet, ale technický stav dopravných prostriedkov.

Čiastočným znečisťovateľom ovzdušia na území obce je poľnohospodárska výroba (zvýšenie podielu tuhých častíc vo vzduchu vo forme prachu, úletov a aplikácia umelých pesticídov), ďalej veterná erózia, preprava nekrytých prašných a sypkých materiálov, lokálne vykurovanie domácností (kúrenie tuhým palivom, príp. nevhodnými materiálmi).

Hluk a vibrácie

Na území obce Ľuboriečka sa okrem motorových vozidiel a poľnohospodárskych strojov žiadne zdroje hluku nenachádzajú. Automobilová doprava je intenzívna predovšetkým na ceste tretej triedy.

Vzhľadom na vzdialenosť intravilánu od hlavných dopravných ťahov obec nie je vystavená výraznejším vibráciám spôsobených cestnou dopravou.

Seizmicita

Podľa STN 730036 - Seizmické zaťaženie stavebných konštrukcií, ležia okresy Levice a Veľký Krtíš a ich širšie okolie v seizmicky aktívnej oblasti s potenciálnym výskytom zemetrasení 5 - 6° makro seizmickej stupnice MSK-64. V rámci územia Slovenska ide o stredne hodnoty seizmického ohrozenia.

Radónové riziko

Žiarenie z prírodných zdrojov, uvádzané ako radónové riziko, patri k stresovým faktorom, ktoré negatívne pôsobia na zdravotný stav obyvateľov regiónu.

K najvýznamnejším zdrojom prírodného žiarenia patrí radón, ktorý je prítomný v stopových množstvách v horninách (horninové podlažie budov, stavebný materiál) a je zdrojom radiácie predovšetkým v budovách a vo vode.

Zájmová oblasť v okrese Veľký Krtíš vykazuje nízke radónové riziko.

Environmentálna regionalizácia

Environmentálna regionalizácia Slovenska predstavuje prierezový zdroj informácií o stave životného prostredia a odráža jeho diferencovaný stav v jednotlivých častiach Slovenska. Jednotlivé regióny vykazujú rôzny stav zaťaženia jednotlivých zložiek životného prostredia a v rôznej miere sa v nich uplatňujú rizikové faktory. Z hľadiska kvality životného prostredia patrí územie obce Ľuboriečka do okrsku s mierne narušeným prostredím.

Obec Ľuboriečka sa v rámci ochrany prírody a životného prostredia riadi aj princípmi Agendy 2030 pre trvalo udržateľný rozvoj, ku ktorých implementácii sa prihlásila aj Slovenská republika v dokumente „Východiská implementácie Agendy 2030 pre udržateľný rozvoj“ schválenom uznesením vlády č. 95/2016. Transformačnú silu Agendy 2030 predstavuje 17 cieľov udržateľného rozvoja (SDGs - Sustainable Development Goals) rozpracovaných do 169 súvisiacich čiastkových cieľov. Integrovaný prvok sa v Agende prejavuje ako prepojenie všetkých troch dimenzií udržateľného rozvoja: ekonomickej, sociálnej a environmentálnej. Agenda 2030 nie je právne záväzná. Vyjadruje zámer krajín viesť ich rozvoj smerom k udržateľnosti a nastaviť ich národné politiky, stratégie a plánovanie tak, aby prispievali k dosiahnutiu globálnych cieľov.

V domácich podmienkach rezort životného prostredia sústreďuje svoju pozornosť v dlhodobom horizonte na oblasti: zmena klímy, voda, ochrana biodiverzity, ochrana a trvalo udržateľné využívanie prírodných zdrojov a nakladanie s odpadmi, trvalo udržateľná spotreba a výroba a to najmä s presahom na politiku obehového hospodárstva a zelený rast.

Podobne sa obec pri svojej práci v ochrane životného prostredia vedie Schémou pre environmentálne manažérstvo a audit (EMAS), ktorý je dobrovoľným nástrojom Európskej únie vytvoreným pre organizácie, ktorý pomáha hodnotiť, riadiť a zlepšovať ich environmentálne správanie. Schéma EMAS ponúka systémový prístup k riešeniu problémov životného prostredia.

3. ĽUDSKÉ ZDROJE

3.1. Demografická situácia obce

Trvale bývajúce obyvateľstvo

Trvale bývajúce obyvateľstvo tvoria osoby, ktoré mali v okamihu rozhodujúceho sčítania trvalý pobyt na území SR, resp. v Ľuboriečke. Počet trvalo bývajúcich obyvateľov obce bol pri poslednom celosvetovom sčítaní obyvateľov (v roku 2021) 155. Podiel žien je o 15 vyšší ako podiel mužov z celkového počtu občanov obce, tzn., že v Ľuboriečke žije viac žien ako mužov.

Historický vývoj obyvateľstva obce Ľuboriečka

Štatistické údaje o vývoji počtu obyvateľov obce sú dostupné od konca 19. storočia. Údaje z predchádzajúcich rokov sú známe z rôznych súpisov obyvateľov, daňovníkov a iných listín. Každým rokom nasleduje najskôr razantný, potom miernejší nárast, ktorý trvá až do súčasnosti.

Prognóza vývoja počtu obyvateľov obce

Súčasný demografický profil obyvateľstva obce nevytvára možnosti výraznejšieho rastu počtu obyvateľov z prirodzených prírastkov. Občasný nárast počtu obyvateľov obce možné dosiahnuť migráciou, v prípade, že v posledných rokoch začatý trend sťahovania mestského obyvateľstva na vidiek pokračuje.

Sobáše a rozvody

V súčasnosti prevláda na Slovensku (ale aj v Európe) trend znižovania počtu sobášov. Počet sobášov v obci Ľuboriečka je veľmi nízky; údaje o rozvodoch svedčia o nízkom rozvodovosti. V skúmanom 6 ročnom intervale pripadalo v priemere na každý rok 0 - 1 svadba.

Dôvodom pre nižší počet sobášov je niekoľko. Predtým sa na uzatvorenie manželstva viazala možnosť získať byt. To dnes už neplatí. Ubúda aj tých, ktorí sa brať musia.

Zvýšila sa aj dolná hranica veku, v ktorom sa prvé manželstvo uzatvára. Mladí ľudia dlhšie študujú, cestujú a budujú si kariéru, sporia na kúpu bytu; svadba, ktorá je pre mnohých úzko spojená s rodičovstvom, sa odkladá na neskôr a manželstvo sa uzatvára často len v prípade narodenia dieťaťa.

Ďalším dôvodom pre nízky počet sobášov (ale aj nízkeho počtu rozvodov) je nezáväzná spolužitosť v nemanželskom zväzku (ako druh a družka), ktoré sa v poslednej dobe stáva čím ďalej tým viac obľúbeným medzi pármami.

Veková štruktúra obyvateľstva

Vo vekovej štruktúre obyvateľstva obce Ľuboriečka pretrváva v dôsledku nízkeho počtu novorodencov a dlhodobého záporného salda prirodzeného prírastku proces jeho starnutia. Pozoruhodný je počet obyvateľov vo veku nad 65 rokov v obci – žien, z ktorých je v obci celkovo viac ako mužov.

Veková pyramída obyvateľstva obce Ľuboriečka má výrazne zúženú základňu, je to regresívny typ vekovej štruktúry, ktorý poukazuje na nízky počet narodených a tým znižujúci sa podiel detí na celkovej populácii. V obci sú najpočetnejšími vekovými kategóriami skupiny obyvateľov nad 50 rokov (muži) a nad 70 rokov (ženy). Najmenšie zastúpenie má skupina mužov vo veku nad 85 rokov, postupom času sa ešte viac prejaví pokles počtu narodených detí v základni pyramídy a súčasne sa do poproduktívneho veku začnú posúvať generácie narodené v šesťdesiatych rokoch dvadsiateho storočia.

Môžeme konštatovať, že sa veková štruktúra obyvateľstva za posledných 30 rokov výrazne zmenila v prospech obyvateľov v produktívnom veku. Jedným z dôvodov na zvýšenie podielu občanov v produktívnom veku je zvýšenie hranice dôchodkového veku po roku 2001 - niektorí občania sa z kategórie poproduktívnej presunuli do kategórie produktívnej.

Podiel občanov v predproduktívnom veku od r. 1991 klesá. Zmenšovanie podielu mladej generácie a zvyšovanie podielu starších vekových skupín obyvateľstva (zhoršenie vekovej štruktúry obyvateľstva) má za následok pokles reprodukčných schopností populácie.

Index ekonomického zaťaženia (Iez) vyjadruje akým podielom v populácii je zaťažená produktívna zložka obyvateľstva neproduktívnou. Hodnota indexu mala v r. 1991 – 2020 klesajúcu tendenciu, čo svedčí o postupnom znižovaní zaťaženia obyvateľov v produktívnom veku občanmi nepracujúcimi, resp. ekonomicky neaktívnymi

Nezamestnanosť

Ekonomicky aktívne obyvateľstvo pracuje v priemyselnej výrobe, obyvatelia dochádzajú denne za prácou najmä do miest Veľký Krtíš a Lučenec, a v poľnohospodárstve a s ním súvisiacich službách. Sezónne rastie zamestnanosť a ekonomická aktivita v cestovnom ruchu. Štatistické údaje v tejto oblasti sú dosť relatívne čísla. Každá inštitúcia si vedie svoju vlastnú štatistiku podľa vlastných kritérií.

Obec nemá k dispozícii informácie o zamestnaní svojich občanov, k dispozícii sú iba údaje z Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny, ktorý vedie evidenciu uchádzačov o zamestnanie (tento údaj však nezahŕňa celkový počet nezamestnaných z dôvodu chýbajúcich údajov o dobrovoľne nezamestnaných a o neevidovaných). Taktiež nie je k dispozícii údaj o počte osôb, ktorí pracujú v zahraničí.

Nezamestnanosť, t.j. nezamestnanosť ľudí, ktorí nie sú evidovaní ako uchádzači o zamestnanie alebo boli z evidencie z rôznych dôvodov vyradení, nie je možné zistiť. Taktiež počet evidovaných nezamestnaných uchádzačov o zamestnanie nekorešponduje s počtom občanov nachádzajúcich sa v hmotnej núdzi. Najmenšie šance umiestniť sa na trhu práce majú hlavne starší občania nad 50 rokov, taktiež absolventi škôl, občania so zmenenou pracovnou schopnosťou, občania s nízkou úrovňou vzdelania a dlhodobo nezamestnaní. Kým pre starších ľudí je typické, že nie sú schopní pružne reagovať na zmenu trhu práce, absolventi škôl majú problém nájsť si svoje prvé zamestnanie kvôli nedostatočnej praxi a občania s nízkou úrovňou vzdelania zápasia s dopytom po kvalifikovanej pracovnej sile.

Získané údaje o vývoji nezamestnanosti odzrkadľujú nástup trendu, na jednej strane pozitívny, že región drží nezamestnanosť na nižšej úrovni ako je celoslovenský priemer, ale na druhej strane badať odliv obyvateľstva za prácou z nášho územia. V dôsledku odlivu mladých a vysokokvalifikovaných občanov obec zaznamenáva nepriaznivý trend vo vývoji miestnej ekonomiky a preto bude obec v nasledujúcich rokoch podporovať aktivity podnikateľského sektora pri vytvorení nových pracovných miest.

3.2. Vzdelávanie, vzdelanostná štruktúra obyvateľstva

Vzdelanostná úroveň obyvateľstva má pre ďalší rozvoj obce zásadný význam. Vzdelanostnú štruktúru obyvateľov obce Ľuboriečka v roku 2021 znázorňuje Tab. č. 4, z ktorého vyplýva, že najväčšiu časť obyvateľstva tvoria osoby, ktoré majú základné vzdelanie (11,11%). Stredné odborné učilište alebo stredné odborné vzdelanie bez maturity má 44,44 % obyvateľov. Maturitu má 37,04 % obyvateľov obce. Podiel obyvateľov s vysokoškolským vzdelaním je pomerne vysoký/nízky : 7,41 %.

Tab. č.4 – Vzdelanostná štruktúra obce Ľuboriečka

Vzdelanie	Základné vzdelanie	Stredné odborné bez maturity	Stredné odborné s maturitou/gymnázium	Vysokoškolské vzdelanie
Počet	15	60	50	10

Zdroj: obec Ľuboriečka

Takáto vzdelanostná štruktúra je typická pre väčšinu menších vidieckych obcí v tomto regióne, pričom platí, že základné vzdelanie majú hlavne občania v dôchodkovom veku, čo súvisí s tým, že v čase ich detstva nebol na území SR rozvinutý systém stredných škôl a rodiny žili hlavne z poľnohospodárstva – práce na poli vyžadovali viac pomocných rúk ako vyškolených hláv. Vyšší podiel absolventov odborných stredných škôl poukazuje na dostatočný odborný potenciál v obci.

V obci Ľuboriečka v súčasnosti nie je základná škola. V minulosti sa v obci nachádzala základná škola evanjelická. Postavená bola asi v r. 1920. Škola v obci fungovala od roku 1970. Školopovinné deti navštevujú Základnú školu v Dolnej Strehovej, počet školopovinných detí je 20. V obci nie je ani materská škola, najbližšia

materská škola je v Dolnej Strehovej. Momentálne ju navštevuje jedno dieťa z obce Ľuboriečka.

3.3. Vierovyznanie a národnostné zloženie

Národnosťou sa rozumie príslušnosť osoby k národu, národnostnej či etnickej menšine. Pre určenie národnosti nie je rozhodujúca materinská reč, alebo ktorú občan prevažne používa a lebo lepšie ovláda, ale jeho vlastné rozhodnutie o príslušnosti k národu, národnostnej či etnickej menšine. Z toho vyplýva, že štruktúra obyvateľov obce podľa národnosti a materinského jazyka nemusí byť rovnaká.

Čo sa týka národnostného zloženia obce, Ľuboriečka je takmer homogénnou dedinou s výrazne prevažujúcim počtom obyvateľov hlásiacich sa k slovenskej národnosti (100 %). Ostatné národnosti majú v obci nepatrné zastúpenie.

Obec Ľuboriečka je z hľadiska vierovyznania takmer vyrovnaná. Občania sa hlásia k reformovanej cirkvi (10 %), rímskokatolícka cirkev má 80 % - né zastúpenie – je druhou najväčšou cirkvou v obci. K ostatným vierovyznaniam sa obyvatelia nehlásili – okrem gréckokatolíckej cirkvi. Bez vyznania, resp. nemohlo byť náboženské vyznanie zistené u 10 % obyvateľov obce.

4. KULTÚRNE A SPOLOČENSKÉ ZDROJE

4.1. Pamiatky a tradície, kultúrny život

Spoločenský život je aktívny, na ktorom sa zúčastňujú vekové kategórie od detí po seniorov. V obci existujú dva poľovnícke zväzy – Poľovné združenie Bučina, Poľovné združenie Drnava. Poľovníci usporadúvajú výstavu trofejí.

Ďalej v obci funguje dobrovoľný mládežnícky hasičský zbor. Športové zariadenia ako telocvične, štadióny otvorené, ani ostatné športové zariadenia sa nenachádzajú v obci. V obci je k dispozícii futbalové ihrisko , ktoré slúži všetkým vekovým kategóriám.

Obec nemá vlastné futbalové mužstvo. Obec na informovanie obyvateľov o dani v obci využíva miestny rozhlas.

Každoročne sa usporiada Mikulášsky večierok ,Silvestrovská zábava, dôchodcovia jubilanti majú reláciu v obecnom rozhlase.

Obec bola v minulosti bohatá na zručných ľudí a remeselníkov – venovali sa napr. pleteniu košíkov, ručným prácam, háčkovaniu, výrobe metiel, a pod. V Ľuboriečke existovalo v minulosti aj mnoho iných remesiel, ako kováčstvo, tesárstvo, včelárstvo.

4.2. Verejnoprospešné organizácie

Význam verejnoprospešných organizácií, ich služieb a prínos dobrovoľníckej práce je v živote komunity veľký – vzhľadom na skutočnosť, že štát nemá v silách vyriešiť všetky problémy v sociálnej sfére a uspokojiť všetky potreby obyvateľov. Za všeobecne prospešné služby sa považuje poskytovanie zdravotnej starostlivosti, poskytovanie sociálnej pomoci a humanitárna starostlivosť, tvorba, rozvoj, ochrana, obnova a prezentácia duchovných a kultúrnych hodnôt, ochrana ľudských práv a základných slobôd, vzdelávanie, výchova a rozvoj telesnej kultúry, výskum, vývoj, vedecko-technické služby a informačné služby, služby na podporu regionálneho rozvoja zamestnanosti.

V obci je zastúpenie najmä drobných živnostníkov. Ich existencia na území obce značne vplýva na finančné možnosti obce a obyvateľstva. Všetky podnikateľské subjekty pôsobia na komerčnej báze. Niektorí podnikatelia majú len sídlo v obci Ľuboriečka a svoju podnikateľskú aktivitu vykonávajú mimo obce. V obci sú zastúpené podnikateľské aktivity najmä v oblasti poľnohospodárstva, obchodu, drobných služieb a cestovného ruchu. Miera ekonomickej aktivity v obci dosahuje dlhodobo veľmi nízku úroveň, časť obyvateľstva je závislá na štátnych sociálnych dávkach. Narastá skupina občanov, ktorí nevedia hospodáriť s finančnými prostriedkami. Vysoké percento ekonomicky aktívnych obyvateľov odchádza za prácou mimo obce. Chýbajú možnosti zamestnávať obyvateľov s najnižším vzdelaním. Geografická poloha obce vysvetľuje dominanciu poľnohospodárskej výroby. Súčasné produkčné dispozície poľnohospodárstva však nie sú dostatočne využité. Vyznačuje sa oblasťou prevládajúcou rastlinnou výrobou, vhodnou na pestovanie jačmeňa, pšenice, kukurice a špeciálnych plodín, darí sa i zemiakom, cukrovej repe a vinnej réve. Takisto má prírodno-klimatické danosti pre chov dobytky, ošípaných, hydiny.

5. OBČIANSKA VYBAVENOSŤ, TECHNICKÁ A SOCIÁLNA INFRAŠTRUKTÚRA

5.1. Bývanie a bytový fond

Výstavba domov v uplynulých 25 rokoch sa oproti predchádzajúcich 25 rokov znížila na veľmi nízku úroveň. Realizuje sa rekonštrukcia existujúcich stavieb, úpravy starších domov. Počas poslednom sčítaní obyvateľov, domov a bytov tvoril bytový fond obce 93 domov (z toho 70 obývaných a 23 neobývaných) a 12 bytov.

Všetky domy sú v súkromnom vlastníctve. 90 % bytového fondu bola postavená pred rokom 1945. Vek domu sa nepodarilo zistiť u 30 % domov. Tab. č.9 - Výstavba bytov podľa obývanosti budovy Obdobie výstavby bytov

Čo sa týka materiálu nosných múrov obývaných rodinných domov, väčšinou sú postavené z tehál alebo kameňa; domy pred r. 1945 sa postavili z tehál z nepálenej hliny. Domy postavené z nepálených tehiel sa postupne vytrácajú z obce.

5.2. Základná a technická infraštruktúra

Miestne komunikácie

Stredom intravilánu obce Ľuboriečka prechádza cesta č. 2609, ktorá tvorí jeho hlavnú komunikačnú os. Táto cesta III. triedy, ktorá prechádza obcou v celkovej dĺžke 1 km, tvorí hlavnú ulicu obce .

Odvodnenie hlavnej komunikácie je riešené do príľahlej zelene alebo rigolov. Cesta č. 2609 je charakterizovaná ako zberná komunikácia. Komunikácie, ktoré sa nachádzajú v intraviláne sú vedené ako obslužné a prístupové. Na túto komunikačnú kostru sú napojené miestne komunikácie. Všetky tieto komunikácie majú živičný kryt. Odvodnenie miestnych komunikácií je riešené do príľahlej zelene alebo priekop.

Celková dĺžka cestnej siete je 15 km. Cyklistické trasy v obci nie sú rozvinuté.

V danom území sa uplatňuje všeobecný trend uprednostňovania individuálnej a motorovej dopravy pred hromadnou prepravou osôb. V obci sú pozdĺž komunikácie č. 2609 vybudované dve autobusové zastávky. Autobusová doprava zabezpečuje spojenie obce s okolitými obcami a mestami Veľký Krtíš a Lučenec. Prepravu osôb na týchto linkách zabezpečuje dopravný závod SAD Zvolen, a.s.

Čakárne na hornom a dolnom konci dediny budú modernizované, rekonštruované v najbližších rokoch.

Zásobovanie pitnou vodou a odpadové vody

Pitná voda je nevyhnutná potreba pre život ľudí a fungovanie celej spoločnosti. Miestne zdroje pitnej vody na území obce sa postupne stanú nedostatočnými pre ich obmedzenú kapacitu a nepoužiteľné z dôvodu ich znečistenia samotnou ľudskou činnosťou.

Zásobovanie obyvateľstva nezávadnou pitnou vodou z verejného vodovodu v obci Ľuboriečka je vyriešené len z časti , boli napojené dve bytovky a Obecný úrad . Vodným zdrojom je Hriňová. Obec Ľuboriečka v súčasnosti nie je zásobovaná úžitkovou vodou. Na území obce nie je vybudovaná splašková verejná kanalizačná sieť. Splaškové odpadové vody z vybavenosti sú zväčša tiež zachytávané do žúmp.

Zrážkové vody sú zväčša zachytávané do rigolov pozdĺž komunikácií s odvedením do voľného terénu, kde postupne vsakujú resp. do jestvujúcich vodných tokov.

Komplexné odvádzanie a čistenie splaškových a odpadových vôd t.č. v obci nie je vyriešené, odpadová voda z jednotlivých objektov na území obce je odvedená do miestnych žúmp a septikov, ktoré by mali byť nepriepustné a pravidelne vyvázané, čo nie je možné skonštatovať pre všetky žumpy – je pravdepodobné, že vo viacerých prípadoch dochádza k úniku splaškových vôd do podlažia, čo má za následok

zhoršenie kvality životného prostredia, znečistenie podzemných vôd, teda aj jestvujúcich zdrojov pitnej vody.

Miestny rozhlas

Miestny rozhlas je najmasovejším a najrýchlejším komunikačným prostriedkom v obci. Obecný rozhlas funguje v Ľuboriečka na základe drôtových rozvodov, pozostáva z rozhlasových rozvodov, železných stĺpov a reproduktorov s príslušenstvom. Všetky prvky verejného rozhlasu okrem ústredne sú zastarané, potrebujú postupnú obnovu a rekonštrukciu.

Telekomunikačná sieť

Telefonizácia sídla Ľuboriečka je zabezpečená prostredníctvom centrálnej telefónnej ústredne. Cez obec prechádza popri ceste č. 2609 diaľkový kábel, ktorý spája RO Veľký Krtíš.

Mobilná telekomunikačná sieť

Územie obce Ľuboriečka je pokryté nedostatočným signálom štyroch mobilných operátorov, ponúkajúcich svoje služby na slovenskom trhu (Telekom, Orange, O2 Slovakia, 4ka).

Internet

V obci Ľuboriečka je zavedený vysokorýchlostný internet prostredníctvom mikrovlnného pripojenia – vysielače sú umiestnené na stožiaroch, na ktoré je napojená väčšina užívateľov. Plánuje sa vybudovanie širokopásmového internetu prostredníctvom optického kábla.

Elektrická energia

Elektrická energia je pre ľudskú činnosť najviac vyhovujúca a univerzálna forma energie. Elektrina je v bežných domácnostiach rôzne využitá pre hlavné technológie ako je osvetlenie, ohrev vody, vykurovanie a prevádzka elektrospotrebičov.

Elektrickú energiu na Slovensku vyrábajú Slovenské elektrárne, a.s.; pre tento región je elektrina vyrobená v Žiline. Distribúciu elektrickej energie do odberných miest obce zabezpečuje Stredoslovenská distribučná, a.s. prostredníctvom distribučnej sústavy. Aktuálne sadzby elektriny sú dostupné na webovej stránke SSE. Vedenie elektrickej energie je vzdušné, na dvoch úsekoch podzemné káblové .

Obec Ľuboriečka je plná elektrizovaná. Jednotlivé objekty nemajú jednotný stupeň elektrizácie a sú rozdelené podľa jednotlivých spôsobov odberu na stupne elektrizácie. Na území obce sa nenachádzajú okrem štyroch lokálnych

transformátorov žiadne iné technické zariadenia na transformáciu, resp. výrobu elektrickej energie. V obci nikto nemá vlastnú trafostanicu.

Teplo

Obec Ľuboriečka nie je zásobovaná teplom z centrálnych výhrevní a kotolní – na území obce sú objekty zásobované teplom z vlastných zdrojov – lokálnych domových kotolní na báze tuhých palív v niektorých domácnostiach sa vykuruje elektrickou energiou.

Verejné osvetlenie

Verejné osvetlenie je jednou z hlavných podmienok zaistenia bezpečnosti cestnej premávky a občanov v obci. Verejné osvetlenie bolo v obci Ľuboriečka vybudované v rokoch 1970 – 72 a modernizované v r. 2022. Pozostáva z 30 osvetľovacích telies s LED technológiou namontovaných na betónové stĺpy.

Obnoviteľné a alternatívne zdroje energie

Obnoviteľné zdroje energie (OZE) sú schopné plne nahradiť fosílnu palivá a pokryť spotrebu všetkých druhov energie v každej krajine sveta. Sú ekologické, neznečisťujú prostredie, ani zdravie ľudí; ich význam s rapídym znižovaním zásob fosílnych palív výrazne narastá. Základom všetkých OZE (biomasa, veterná, slnečná, vodná energia, energia morských vln) je slnečná aktivita, základom geotermálnej energie je teplota jadra Zeme. V súčasnosti sa tieto zdroje energie v obci Ľuboriečka nevyužívajú.

5.3. Sociálna infraštruktúra

5.3.1 Sociálne a zdravotné služby

Význam sociálnych služieb je dôležitý nielen vzhľadom na množstvo ľudí, ktoré ich potrebujú, ale hlavne preto, že bez ich pôsobenia by časť občanov nemala možnosť podieľať sa na spoločenskom živote, nebolo by možné uplatnenie ich ľudských a občianskych práv a dochádzalo by k ich sociálnemu vylúčeniu.

V súčasnej dobe je poskytovanie sociálnych služieb u nás upravené zákonom č. 195/1998 Z.z. o sociálnej pomoci v znení neskorších predpisov. Cieľom sociálnych služieb je zmierniť alebo za aktívnej účasti občana prekonať hmotnú alebo sociálnu núdzu, zabezpečiť základné životné podmienky občana v prirodzenom prostredí, zabraňovať príčinám vzniku, prehĺbovania alebo opakovania sa porúch psychického vývinu a sociálneho vývinu občana a zabezpečiť integráciu občana do spoločnosti. Sociálna pomoc zahŕňa sociálnu prevenciu a riešenie sociálnej núdze, sociálnej núdze občana s ťažkým zdravotným postihnutím formou kompenzácie sociálnych dôsledkov ťažkého zdravotného postihnutia. Sociálna

pomoc sa uskutočňuje formou sociálnej práce. Sociálna prevencia má nasledujúce formy: vyhľadávacia činnosť, rehabilitačná činnosť, organizovanie výchovno-rekreačných táborov. Sociálna núdza sa rieši formou sociálneho poradenstva, sociálnych služieb, peňažných príspevkov na kompenzáciu a peňažných príspevkov na opatrovanie.

Sociálne služby sú: opatrovateľská služba, organizovanie spoločného stravovania, prepravná služba, starostlivosť v zariadeniach sociálnych služieb a sociálna pôžička. Sociálne služby sú jednou z foriem sociálnej pomoci, definovaných v zákone č. 195/1998 Z. z. o sociálnej pomoci v znení neskorších predpisov. Sociálna pomoc je pritom jedným z troch základných prvkov systému sociálnej ochrany občana. Systém sociálnej ochrany v SR je tvorený nielen sociálnou pomocou, ale aj sociálnym poistením a štátnou sociálnou podporou.

Analýza sociálnych potrieb občanov

Základná sociálna analýza obce je nevyhnutnou podmienkou komunitného plánovania sociálnych služieb pre jej obyvateľov.

Medzi hlavné faktory, ktoré majú vplyv na vývoj vybavenosti obce službami sociálnej pomoci patrí demografický vývoj (hlavne veková štruktúra obyvateľstva, prirodzený pohyb, starnutie), prognóza vývoja s prihliadnutím na jednotlivé sociálne skupiny, zdravotný stav občanov, doterajší vývoj sociálnych služieb (nielen v obci, ale aj v jej okolí) a očakávania, preferencie obyvateľstva.

Sociálne znevýhodnené skupiny v obci môžeme rozdeliť na:

- a) seniori
- b) nezamestnaní
- c) deti, mládež a rodiny v riziku sociálneho vylúčenia
- d) nezamestnaní a zamestnanci s nízkym vzdelaním
- e) uchádzači o zamestnanie so zdravotným postihnutím
- f) občania so sociálnymi a spoločenskými problémami.

Odporúča sa vybavenie obce sociálnymi službami v zariadeniach pre 5 % osôb z 1 000 obyvateľov nad 65 rokov a vybavenie opatrovateľskou službou pre 7 % z 1 000 obyvateľov nad 65 rokov. Tieto výpočty vychádzajú z odporúčaní Svetovej zdravotníckej organizácie (WHO) a nezohľadňujú konkrétnu vekovú štruktúru seniorov nad 65 rokov.

V zariadeniach sociálnych služieb bude potrebovať miesto minimálne šiesti občania obce, opatrovateľskú službu minimálne deväti. Sociálnu službu v zariadeniach sociálnych služieb budú potrebovať osoby stredne až ťažko postihnuté nad 65 rokov, opatrovateľskú službu zas seniori minimálne až ľahko závislé. Pre ostatné sociálne skupiny je určovanie potrieb obťažnejšie, pretože potrebujeme poznať aj vekovú štruktúru každej skupiny a mieru postihnutia.

Podľa týchto údajov 40 % občanov sa musí vysporiadať s určitou mierou a nejakým typom postihnutia. Ani jedno z detí v tejto obci netrpí chronickou chorobou.

Na území obce Ľuboriečka poskytuje sociálne služby v zmysle zákona o sociálnych službách neverejný poskytovateľ Inštitút Krista Veľkňaza, v k.ú. obce Ľuboriečka časť Osušie. Obec služby, ktoré potrebuje zabezpečiť ad hoc rieši formou spolupráce s neverejnými poskytovateľom priamo pôsobiacim v obci, alebo v okrese Veľký Krtíš.

Priamo v obci poskytuje služby jeden neverejný poskytovateľ s registráciou v registri PSK: pobytová forma /celoročná, pobytová forma/na dobu určitú a ambulantná forma. Služby sú poskytované v súlade s platnou legislatívou (bezplatne, čiastočne za úhradu a za úhradu).

Celková kapacita prevádzkovaného zariadenia je celkovo 35 lôžok a 35 miest v zariadení pre seniorov a 35 miest v dennom stacionári. Zariadenie sociálnych služieb poskytuje na požiadanie prepravnú službu a v budúcnosti môže poskytovať aj iné podporné služby po dohode s obcou na základe vzniknutej potreby. Informovanosť klientov a potenciálnych záujemcov je zabezpečovaná najmä neformálnou komunikáciou, vlastnou webstránkou a prostredníctvom spolupráce v rámci obce. Neverejný poskytovateľ plánuje v spolupráci s obcou a inými subjektmi ako sú napríklad MVO a v zmysle platnej legislatívy zvyšovať kvalitu a rozsah poskytovaných sociálnych služieb.

Denný stacionár je opatrovateľská služba s denným pobytom, poskytovaná fyzickým osobám, ktorí žijú v rodinách s ekonomicky aktívnymi príslušníkmi rodiny a tí im nemôžu poskytnúť celodennú starostlivosť, ale nechcú ich umiestniť v sociálnych zariadeniach s celoročným pobytom. Táto sociálna služba je na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia, nepriaznivého zdravotného stavu alebo z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku.

Výhodou umiestnenia v stacionári je kontakt so spoločenským prostredím, aktivizácia, podpora sebastačnosti a samostatnosti a zamedzenie spoločenskej izolácie.

Dohodnúť je možné aj individuálny program podľa kapacitných možností a potrieb klienta. Celodenná, príp. poldenná starostlivosť je zameraná na individuálny prístup, monitorovanie, stimulačné a preventívne programy, rešpektovanie a riešenie problémov. Vytvára priestory pre sebarealizáciu klientov, život v zariadení prispôbuje domácim podmienkam, spolupracuje s klientovou rodinou.

5.3.2 Zdravotnícke služby

Zo zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení obciam vyplýva povinnosť utvárania a ochrany zdravých životných podmienok a zdravého spôsobu života a práce obyvateľov obce, ako aj utvárania podmienok na zabezpečenie zdravotnej starostlivosti.

Zdravotný stav obyvateľstva Zdravotný stav obyvateľstva je výsledkom pôsobenia viacerých faktorov – ekonomická a sociálna situácia, výživové návyky, životný štýl, úroveň zdravotníckej starostlivosti, pracovné podmienky ale aj životné prostredie.

Tento stav tiež ovplyvňuje demografická štruktúra obyvateľov, existujúca sieť zdravotníckych zariadení ako aj kvalita poskytovaných zdravotníckych služieb.

Obec Ľuboriečka patrí na základe vekovej štruktúry a dlhodobu negatívnej hodnoty prirodzeného prírastku obyvateľstva k obciam s nepriaznivými demografickými ukazovateľmi. Zvyšovanie obyvateľov produktívneho a poproduktívneho veku má za následok postupné zvyšovanie počtu zomretých. Najčastejším dôvodom úmrtia je choroba. Najčastejšou príčinou úmrtia sú choroby obehovej sústavy. Na druhom mieste sa uvádzajú nádorové ochorenia, ktoré sa v poslednom období vyskytujú čoraz častejšie. Na treťom mieste sú choroby tráviacej sústavy, na štvrtom choroby dýchacej sústavy.

Čo sa týka zdravotného stavu detí a mládeže, najčastejšie sa vyskytujú sezónne ochorenia (nachladnutia, ochorenia zažívacieho traktu a horných dýchacích ciest) a ochorenia získané v kolektívnej komunite. Epidémie sa nevyskytujú, ani ochorenia zo závislosti na drogách.

Najčastejšie sa vyskytujúcim zdravotným problémom dospelého obyvateľstva v obci bol v posledných rokoch vysoký krvný tlak a srdcovo-cievne ochorenia. Nie je v obci zriedkavá ani cukrovka a postihnutie zraku. V poslednej dobe sa postupne zvyšuje počet občanov trpiacich sa depresiou. V obci sa objavilo už aj gamblerstvo – závislosť na výherných hrách. Viac ako 1/3 občanov je závislým na cigaretách a vyskytuje sa aj závislosť na alkohole. Hlavným dôvodom zdravotných problémov občanov je nesprávne stravovanie, fajčenie, alkohol a nedostatok pohybu spojený so zvýšeným výskytom stresových situácií (napr. stres vyplývajúci z každodennej dochádzky na pracovné miesto, stres z neistoty) a preťaženosťou pracujúcich občanov.

5.3.3 Služby občianskej vybavenosti v obci

Pre obyvateľov sú k dispozícii nasledovné služby: pošta, predajňa potravín vzdialená 7 km, pohostinstvo, dom smútku, rímskokatolícky a evanjelický cintorín, obecný úrad. V Ľuboriečke základná zdravotná starostlivosť nie je zabezpečená – v obci nie sú ambulancie lekárov, ani lekáreň. Deti a mládež obce chodí za zdravotnou starostlivosťou do Dolnej Strehovej príp. do Veľkého Krtíša, kde pôsobí sieť praktických lekárov pre deti a dorast a všeobecných lekárov pre dospelých, ako aj špecialistov.

Ambulancie

V okresnom meste sa nachádza aj nemocnica s poliklinikou a slúži viacero lekární, všeobecná, detská a zubná pohotovosť.

5.3.4 Školstvo a vzdelávanie

Vzdelanie v súčasnosti predstavuje základný predpoklad na získanie a udržanie si zamestnania; kvalitné základné vzdelávanie znižuje riziko neuplatnenia sa na vyšších stupňoch vzdelávania a na trhu práce. Čoraz väčší dôraz sa kladie na výučbu odborných predmetov, najmä informačných a komunikačných technológií.

Financovanie základných a stredných škôl je postavené na normatívnom princípe, školy sú financované podľa počtu žiakov a personálnej a ekonomickej náročnosti výchovno-vzdelávacieho procesu v zmysle zákona č. 597/2003 Z.z. o financovaní základných škôl, stredných škôl a školských zariadení v znení neskorších predpisov a nariadenia vlády SR č. 630/2008 Z. z., ktorým sa ustanovujú podrobnosti rozpisu finančných prostriedkov zo štátneho rozpočtu pre školy a školské zariadenia v znení neskorších predpisov. Tento systém financovanie školstva v SR kladie vysoké nároky najmä na školy s malým počtom žiakov, obec musí prispieť na udržiavanie školy. Výdavky štátu na školstvo nestačia plne pokryť ani mzdové náklady, nehovoriac o prevádzke škôl (financie na kúrenie, vodu, elektrickú energiu, na základné opravy a údržbu školských budov atď.).

V obci Ľuboriečka v súčasnosti nie je základná škola. V minulosti sa v obci nachádzala základná škola evanjelická. Postavená bola asi v r. 1920. Škola v obci fungovala od roku 1970. Školopovinné deti navštevujú Základnú školu v Dolnej Strehovej, počet školopovinných detí je 9. V obci nie je ani materská škola, najbližšia materská škola je v Dolnej Strehovej. Momentálne ju navštevuje jedno dieťa z obce Ľuboriečka.

5.3.5 Kultúra a osвета

Centrom kultúrno-spoločenských udalostí je dom kultúry. Každoročne sa usporiada Mikulášsky večierok spojený s diskotékou, Silvestrovská zábava, dôchodcovia jubilanti majú reláciu v obecnom rozhlase. V zime sa vždy koná vianočný koncert v miestnom kostole.

5.3.6 Zariadenia pre rekreáciu, šport a oddych

Športové zariadenia ako telocvične, štadióny otvorené, ani ostatné športové zariadenia sa nenachádzajú v obci. V obci je k dispozícii najmenším deťom detské ihrisko, ktoré im poskytuje dostatočný relax a zábavu. Obec nemá vlastné futbalové mužstvo.

5.3.7 Administratíva a verejná správa

Obec Ľuboriečka tvorí v rámci okresu Veľký Krtíš samostatnú administratívnu časť. Mesto Veľký Krtíš a Lučenec, resp. okolité obce zo socio - ekonomického hľadiska vytvárajú pre predmetnú obec zdroj pracovných príležitostí, zdroj vzdelania, zdroj športových aktivít a služieb občianskej vybavenosti charakteru, ktorý presahuje

význam obce. Na úrovni NUTS 2 patrí do Stredného Slovenska. Z hľadiska územnosprávneho členenia patrí obec na úrovni NUTS 3 do Banskobystrického samosprávneho kraja, na úrovni NUTS 4 do okresu Veľký Krtíš. Kód obce: 502472

Spádovosť obce:

Sídlo matričného úradu	Dolná Strehová
Sídlo pracoviska daňového úradu	Veľký Krtíš
Sídlo pracoviska Obvodného oddelenia policajného zboru	Dolná Strehová
Sídlo Okresného súdu	Veľký Krtíš
Sídlo Okresného riaditeľstva Hasičského a záchranného zboru	Modrý Kameň
Sídlo pracoviska obvodného úradu	Veľký Krtíš
Sídlo Územnej vojenskej správy	Banská Bystrica
Sídlo územného Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny	Veľký Krtíš
Sídlo Obvodného úradu životného prostredia	Veľký Krtíš

Prácu obecného úradu riadi starosta.

Obecný úrad má 1 zamestnankyňu. Obecné zastupiteľstvo má 5 poslancov. Opravy sú riešené dodávateľsky. V Ľuboriečke nie je obecná polícia alebo podobný orgán. Obecné zastupiteľstvo obce má 5 poslancov.

6. EKONOMICKÝ SEKTOR, HOSPODÁRENIE

6.1. Podnikateľská sféra

V Ľuboriečke má podľa posledných údajov Štatistického úradu Slovenskej republiky (rok 2019) sídlo alebo prevádzku 35 fyzických osôb podnikateľov, z toho 26 podniká na základe živnostenského oprávnenia. V posledných rokoch sa počet živnostníkov stagnoval. Znížil sa počet právnických osôb.

Väčšina činností - ako napr. obchod sú vykonávané najmä mimo územia obce. Dôvodom pre nepestrú paletu služieb poskytovaných priamo v obci Ľuboriečka je absencia miestneho dopytu generujúceho dostatočné príjmy pre obživu daného podnikateľa spojenú s vysokými odvodmi voči sociálnej poisťovni, zdravotným poisťovniam a dane.

Primárny sektor

Poľnohospodárska pôda tvorí 46 % rozlohy katastra obce, z toho orná pôda zaberá 31 %

Výrazný podiel poľnohospodárskej pôdy, resp. ornej pôdy ukazuje nosné odvetvie hospodárstva obce. Významným sektorom hospodárstva obce sa v posledných rokoch stal sektor služieb a obchodu.

Všetky pôdy sú v súkromnom vlastníctve, alebo vo vlastníctve obce a sú obhospodarované súkromnými podnikateľskými subjektmi.

Väčšina poľnohospodárov vlastní aj poľnohospodársku techniku, ktorou zabezpečujú poľnohospodárske služby ostatným hospodárom (odvoz obilnín, orba, sejba, postrekovanie, žatva).

Prevládajúcim spôsobom využitia pôdy v riešenom území je intenzívne poľnohospodárstvo. Miestni poľnohospodári sa orientujú hlavne na rastlinnú produkciu a poskytovanie služieb poľnohospodárskymi mechanizmami.

Rastlinná produkcia je výrazne ovplyvňovaná produkčným potenciálom pôd. Okolité región patrí do produkčnej poľnohospodárskej oblasti Slovenska, dobré prírodné a klimatické podmienky územia vytvorili predpoklady pre pestovanie takmer všetkých poľnohospodárskych plodín. Rastlinná výroba regiónu sa prevažne zameriava na výrobu obilnín (najviac sa pestujú pšenica ozimná a jarná, sladovnícky jačmeň, kukurica na siláž a krmivo), ktoré zaberajú plochu tradične viac ako 2/3 ornej pôdy.

Ďalšími významnými komoditami sú olejniny (repka olejná, slnečnica), cukrová repa a ďateliny. K významným plodinám regiónu, pestovaným aj na ornej pôde aj v záhradách, patria zeleniny. Najviac sa pestujú uhorky, paprika, paradajky a kapusta. Pestovanie zelenín prebieha sčasti vo fóliovníkoch. K dôležitým hospodárskym plodinám riešeného územia patria aj zemiaky. Hektárové úrody poľnohospodárskych plodín v záujmovom území patria medzi najvyššie na Slovensku

V obci sú aj pestovatelia bylín, pestovatelia ovocia a zeleniny, ktorí vedľa predaj svojich produktov v rámci predaja z dvora, resp. na trhoviskách. V obci nie je vyznačené trhovisko, nepravidelní predajcovia môžu predávať svoj tovar na priestranstve pred Obecným úradom.

Včelárstvo

V Ľuboriečke sa chovu včiel venujú 5 včelári.

Hlavný produkt je veľmi vzácny a zdravý med. Okrem toho sa produkuje vosk, medovina, propolis, v niektorých obciach okolitého regiónu aj materská kašička. Úroda je vystavená vplyvom počasia. Sezóna sa končí na jeseň. V Ľuboriečke sa produkuje med hlavne z kvetu repky olejnej, slnečnice a agátu.

Produkcia sa odovzdáva sprostredkovateľom, ktorí vykupujú med podľa aktuálnych cien na trhu. Cena závisí od vyprodukovaného množstva medu a od sezónnych kultúrnych plodín, z ktorých je med vyprodukovaný (najdrahší med je v našom regióne agátový). Priemerná výkupná cena slovenského repkového medu sa kolíše okolo 2,4 Eur/kg, medu z lipy okolo 2,8 Eur/kg. Najdrahší je agátový, jeho výkupná cena je na úrovni 3,4 Eur. Najväčšími problémami tohto odvetvia z ekonomického

hľadiska sú nízke výkupné ceny medu, dovoz lacného čínskeho medu a celková nízka rentabilita výroby.

Dotácie včelárom poskytuje MP SR každoročne na základe počtu prezimovaných rodín (včelstiev) na opelovaciú činnosť. Výška dotácie je cca 1,14 Euro / 1 rodinu (včelstvo). Spolupráca medzi včelármi a poľnohospodárskymi subjektmi používajúcimi chemické postrekovanie rastlín je veľmi potrebná, nakoľko v nesprávnom čase používané nesprávne pesticídy sú hlavným dôvodom úhynu včelstiev, keďže nespôsobujú len totálny úhyn celých včelstiev, ale dlhodobo oslabujú životaschopnosť včelstiev. Problémy robia včelárom aj morené osivá.

Spotreba medu sa za posledných 10 rokov rástla na viac ako dvojnásobok.

Vinárstvo

Klimatické podmienky pre vinič a víno: veľmi teplý a suchý nížinný klimatický región. Heterogénny reliéf krajiny zapríčiňuje veľmi pestré mikroklimatické pomery pre variabilnosť vín.

Najpestovanejšie odrody pre tento región sú: Veltlínske zelené, Rizling vlašský, Müller-Thurgau (biele odrody) a Svätovavrínecké, Frankovka modrá, Víno André (červené odrody). Pestujú sa nasledovné odrody: Pesecká Leánka, Irsay Oliver, Otelo, Veltlín zelený.

Väčšina občanov, ktorý sa s hroznom zaoberá, pestuje hrozno a vyrába víno pre vlastnú konzumáciu, nie na predaj. Oživenie vinohradníctva, intenzívnejšie pestovanie viniča, pravidelné organizovanie ochutnávky mladého vína, príp. oberačkové slávnosti by mohli byť ďalším zdrojom príjmov obyvateľov a zaujímavým bodom agroturistiky. Predaj domáceho vína za určitých podmienok môže byť predmetom predaja z dvora.

Poľovníctvo

Obec (ako aj jej mikropriestor) poskytuje výborné možnosti pre poľovníkov prakticky na celom svojom území, kde vďaka ochrane a cieľavedomej starostlivosti žije široká škála poľovnej zveri (srnec, zajac, bažant).

V obci existujú dva poľovnícke zväzy – Poľovné združenie Bučina, Poľovné združenie Ľuboriečka

Prínos poľovníkov spočíva v starostlivosti o divú zver v k. ú. obce, o poľovnícke revíry, sledovaní stavu jednotlivých druhov zvierat, v chove a lovení zveri, v dbaní na výkon práva poľovníctva. Pôsobia na zachovanie, zveľaďovanie, ochranu a optimálne využívanie genofondu zveri a ostatnej fauny ako prírodného bohatstva. Združenie je v aktívnom kontakte s poľovníkmi a poľovníckymi združeniami z okolitých dedín a

spolupracuje s vlastníkmi a užívateľmi pozemkov, ktorých pozemky tvoria poľovnícky revír.

V budúcnosti skrývajú v sebe odvetvia primárneho sektora realizáciu doteraz málo využitých možností a funkcií poľnohospodárstva – napr. orientáciu na jej mimo produkčné funkcie, na diverzifikáciu poľnohospodárskych činností dotované Európskou úniou (napr. pestovanie energetických rastlín, agroturistika, ubytovanie v súkromí na rodinných farmách, lokálne spracovanie miestnych produktov a pod.).

V súčasnosti vždy väčší výraz dostane tzv. „predaj z dvora“, ktorého cieľom je umožniť lokálnym, domácim producentom potravín predávať konečnému spotrebiteľovi vo vlastnom mene a na vlastný účet svoje domáce, gazdovské, tradičné výrobky. V obci Ľuboriečka je v tomto smere značný potenciál – miestni obyvatelia ponúkajú na predaj z dvora najmä med, ale aj mlieko, mäso, domácu hydinu, vajcia, zajace.

Domáci chov hospodárskych zvierat

V Ľuboriečke existuje niekoľko domácností a gazdov, ktorí sa venujú chovu hospodárskych zvierat: ošípaných, hydiny, hovädzieho dobytku, králikov, oviec, holubov. Sú aj voľné stajne, kde by sa tento chov mohol obnoviť. Rozbehnutie chovu potrebuje účinnejšiu komunikáciu a pravidelné konzultácie medzi chovateľmi a výkupnými, spracovateľskými závodmi, intenzívnejšie vzdelávanie chovateľov a propagáciu ich činnosti, resp. vybudovanie spolupráce medzi domácimi a zahraničnými chovateľmi.

Sekundárny sektor, výroba

Rozvoj priemyslu v mikropriestore obce (v obvode Veľký Krtíš) je v podstate spojený s realizáciou programu industrializácie zo 60-tych rokov, ktorého cieľom bolo vybudovanie priemyselnej základne v dovtedy ekonomicky slabo rozvinutých a prevažne poľnohospodársky orientovaných oblastiach. Okrem spoločensko-politických faktorov sa v lokalizácii priemyslu v danom regióne uplatnili aj ďalšie faktory, a to hlavne dostatok pracovnej sily a čiastočne ekonomicko-geografická poloha. Z odvetviach priemyslu má v regióne v súčasnosti najväčšie zastúpenie spracovanie dreva a drevovýroba.

Terciárny sektor, služby

Poskytovanie služieb miestnymi podnikateľmi a maloobchod priamo na území obce je skromné, avšak vo väčšine prípadov sa rozvíjajú na základe živnostenského oprávnenia a v prevažnej miere v priestoroch vlastného rodinného domu.

Dôvodom pre úzku a nepestrú paletu služieb poskytovaných priamo v obci je absencia miestneho dopytu generujúceho dostatočné príjmy pre obživu daného podnikateľa.

Obchodno – predajné a pohostinské jednotky

Počet maloobchodných jednotiek v obci Ľuboriečka je 1. V obci sa nachádza jedno pohostinstvo.

6.2. Trh práce

Zamestnanosť

Zamestnaní ľudia tvoria časť populácie ekonomicky aktívnych obyvateľov (ďalej len EAO). V obci Ľuboriečka bolo k poslednému sčítaniu obyvateľov v roku 2021 ekonomicky aktívnym celkom 70 občanov, t.j. 55 % z trvale bývajúceho obyvateľstva obce. Jedným z ukazovateľov, charakterizujúcich zamestnanosť, je miera ekonomickej aktivity vyjadrená podielom EAO na obyvateľoch v produktívnom veku. Už aj pred desiatimi rokmi väčšina občanov pracovalo v sekundárnom sektore (rôzne odvetvia priemyslu, ako napr. stavebníctvo, výroba, odvetvia výroby a rozvodu elektriny, vody a plynu). V obchode a službách, doprave našlo uplatnenie 30,3 % zárobkovo činného obyvateľstva). Primárny sektor (poľnohospodárstvo, lesníctvo, ťažba) bol zastúpený 11 % - mi.

Príležitosti zamestnania v okolitom regióne ponúkajú hlavne výrobné a spracovateľské podniky (v priemyselnom parku Malý Krtíš a Nová Ves). Mnoho nezamestnaných našlo uplatnenie v zahraničí formou brigád v stavebníctve, niektorí vykonávajú opatrovateľskú službu (v Českej republike, v Rakúsku, v Nemecku).

Čo sa týka dochádzky do práce, spomedzi zamestnaných občanov obce v dobe zisťovania údajov dochádzalo za prácou viac ako polovica EAO (56,21 %). Samozamestnávanie občanov reprezentujú malé živnosti, rodinné firmy a úzky okruh samostatne hospodáriacich roľníkov. V súčasnosti a v novom programovacom období poskytuje EÚ napr. pre začínajúcich podnikateľov a mladých farmárov zaujímavé možnosti získania podpory na založenie a rozvoj podnikania.

Nezamestnanosť, ekonomická aktivita

Ekonomicky aktívne obyvateľstvo pracuje v priemyselnej výrobe, obyvatelia dochádzajú denne za prácou najmä do miest Veľký Krtíš a Lučenec, a v poľnohospodárstve a s ním súvisiacich službách. Sezónne rastie zamestnanosť a ekonomická aktivita v cestovnom ruchu. Štatistické údaje v tejto oblasti sú dosť relatívne čísla. Každá inštitúcia si vedie svoju vlastnú štatistiku podľa vlastných kritérií.

Obec nemá k dispozícii informácie o zamestnaní svojich občanov, k dispozícii sú iba údaje z Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny, ktorý vedie evidenciu uchádzačov o zamestnanie (tento údaj však nezahŕňa celkový počet nezamestnaných z dôvodu chýbajúcich údajov o dobrovoľne nezamestnaných a o neevidovaných). Taktiež nie je k dispozícii údaj o počte osôb, ktorí pracujú v zahraničí. Problémom v obci je nezamestnanosť, okolo 20-25 %. Skrytú nezamestnanosť, t.j. nezamestnanosť ľudí, ktorí

nie sú evidovaní ako uchádzači o zamestnanie alebo boli z evidencie z rôznych dôvodov vyradení, nie je možné zistiť. Taktiež počet evidovaných nezamestnaných uchádzačov o zamestnanie nekorešponduje s počtom občanov nachádzajúcich sa v hmotnej núdzi.

Najmenšie šance umiestniť sa na trhu práce majú hlavne starší občania nad 50 rokov, taktiež absolventi škôl, občania so zmenenou pracovnou schopnosťou, občania s nízkou úrovňou vzdelania a dlhodobozamestnaní. Kým pre starších ľudí je typické, že nie sú schopní pružne reagovať na zmenu trhu práce, absolventi škôl majú problém nájsť si svoje prvé zamestnanie kvôli nedostatočnej praxi a občania s nízkou úrovňou vzdelania zápasia s dopytom po kvalifikovanej pracovnej sile. Získané údaje o vývoji nezamestnanosti odzrkadľujú nástup trendu, na jednej strane pozitívny, že región drží nezamestnanosť na nižšej úrovni ako je celoslovenský priemer, ale na druhej strane badať odliv obyvateľstva za prácou z nášho územia. V dôsledku odlivu mladých a vysokokvalifikovaných občanov zaznamenáva nepriaznivý trend vo vývoji miestnej ekonomiky a preto bude obec v nasledujúcich rokoch podporovať aktivity podnikateľského sektora pri vytvorení nových pracovných miest. Značný podiel nezamestnaných mladého až stredného veku má vážne sociálne dôsledky a dôsledky na psychický (a zdravotný) stav týchto nezamestnaných.

Obec Ľuboriečka využíva aktívne opatrenia trhu práce poskytované ÚPSVaR, ktorý poskytuje obciam príspevky na aktivačnú činnosť formou menších obecných služieb pre obec: je to podpora udržiavania pracovných návykov dlhodobozamestnaného občana, ktorý je poberateľom dávky v hmotnej núdzi a príspevkov k dávke v hmotnej núdzi.

6.3 Rekreačný potenciál, cestovný ruch

Z hľadiska turistiky obec Ľuboriečka nemá v súčasnosti merateľný význam, má ale istý rekreačný potenciál, ktorý je t.č. málo využitý. V záujme budúceho hospodárskeho a sociálneho rozvoja má pre obec Ľuboriečka význam investovanie do infraštruktúry vidieckeho turistického ruchu, resp. do výstavby rekreačných zariadení.

Obec má bohatý potenciál pre pokojný oddych strávený v tichom a malebnom prostredí, pre absolvovanie pešej turistiky a cykloturistiky. Nachádza sa v blízkosti termálnych prameňov (Dolná Strehová). V Ľuboriečke môže ísť teda o rozvoj výletného, víkendového, resp. prázdninového miestneho turistického ruchu, ďalej o cykloturistiku.

Využitím historických hodnôt obce má Ľuboriečka šancu na rozvoj kultúrneho turizmu. Dotazníkový prieskum preukázal záujem miestneho obyvateľstva o rozvoj miestne významného turistického ruchu, o rozšírenie možností oddychu, o budovanie cyklotrás.

Pre existenciu vidieckeho cestovného ruchu v obci je nevyhnutný poznať primárnu a sekundárnu ponuku a mať dobrú komunikačnú dostupnosť, ktorá umožňuje prístup do obce.

Primárna ponuka

Primárna ponuka zahŕňa geografické, prírodné a kultúrno-historické danosti obce. Geografický potenciál obce predstavuje výhodná poloha obce v blízkosti slovensko-maďarskej hranice (35 km), ďalej blízkosť centra regiónu (19 km) a blízkosť dôležitého dopravného ťahu. Blízkosť rýchlo sa rozvíjajúceho miesta Aquathermal Dolná Strehová a jeho narastajúcej návštevnosti znamená v súčasnosti nárast dopytu po ubytovacie a stravovacie služby a vytvára predpoklady pre rozvoj tejto obce prostredníctvom širokej ponuky neobývaných domov rôzneho veku, resp. prostredníctvom vytvorenia možností ubytovania v súkromí.

Prírodné podmienky v prípade obce Ľuboriečka tvorí v prvom rade malebné a pokojné prírodné prostredie vhodné na oddych, bohatá zeleň v intraviláne obce a bohaté na vtáctvo a pobrežnú vegetáciu, resp. dostatok nevyužitého priestoru na vybudovanie ďalších rekreačných plôch v intraviláne obce (voľné plochy na vytvorenie parkov, pre výstavbu športových plôch, výstavbu detského areálu a pod.). Peknú panorámu okolia dotvárajú orné pôdy a lesy.

Sekundárna ponuka zahŕňa supraštruktúru, teda ubytovacie a stravovacie zariadenia, infraštruktúru cestovného ruchu, technickú a dopravnú infraštruktúru. V obci sa ubytovacie zariadenia typu penzión, motel alebo hotel a stravovacie zariadenia typu bar, bistro, motorest, jedáleň alebo reštaurácia v súčasnosti nenachádzajú a nie sú vytvorené ani podmienky pre možnosti stravovania.

Riešením by v oblasti ubytovania návštevníkov bol rozvoj ponuky ubytovania v súkromí, vytvorenie penziónu formou rekonštrukcie neobývaných budov vhodných na rekreačné účely.

6.4 Nakladanie s komunálnym odpadom

Obec Ľuboriečka sa riadi a zabezpečuje nakladanie s komunálnym odpadom na území obce v súlade s ustanoveniami zákona č. 79/2015 Z.z. o odpadoch a Všeobecne záväzného nariadenia (VZN) obce č. 1/2021 o nakladaní s komunálnymi odpadmi a s drobnými stavebnými odpadmi na území obce Ľuboriečka.

Kompostovanie biologicky rozložiteľných odpadov prebieha v zmysle ustanovení zákona č.369/1990 Z. z. o obecnom zriadení v znení neskorších noviel a predpisov, zákona č. 79/2015 Z. z. o odpadoch, zákona č. 136/2000 Z. z. o hnojivách, 364/2004 Zb. o vodách , stavebného zákona č. 50/1976 Z. z. v znení neskorších zmien a predpisov a zákona č. 137/2010 Z. z. o ovzduší.

V obci nie je zriadené zariadenie na uloženie, zneškodňovanie, úpravu či zhodnotenie odpadu. Tuhý komunálny odpad je vyvážený z jednotlivých

domácností v pravidelných intervaloch (raz do mesiaca), odvoz triedeného odpadu sa vykonáva raz do mesiaca prostredníctvom zmluvných partnerov obce.

Biologicky rozložiteľný odpad v obci nie je zbieraný organizovane, v Ľuboriečke nie je vybudovaná obecná kompostáreň / kompostovisko. Na cintoríne sú umiestnené kontajnery s účelom uloženia zeleného odpadu. Obec preferuje domáce kompostovanie biologického odpadu.

Od doby začatia rekultivačných prác sa značne zvýšil počet nelegálnych skládok menších rozmerov vznikajúcich voľne v prírode, ktoré zdevastujú a zafažujú prírodu a životné prostredie obce. Pravidelne sa zbiera farebne a biele sklo, plasty, papier, textil, kompozitné obaly, kovy, šatstvo a akumulátory.

Zber a odvoz netriedeného komunálneho odpadu je realizovaný spoločnosťou Marius Pedersen, Veľký Krtíš. Odpad je zneškodňovaný skládkovaním. Zber a odvoz triedeného odpadu vykonáva tá istá firma. Odpad sa zhodnocuje materiálovo. Odpad zo septikov a žump je vyvážený svojpomocne.

Cieľom obce je zníženie množstva komunálnych odpadov. Obec informuje občanov o možnosti vytvorenia malých kompostární vo vlastných záhradách, aby biologicky rozložiteľný odpad využíval každý obyvateľ vo svojej záhrade a tým sa zníži aj množstvo komunálnych odpadov. Obec aj v budúcnosti informuje občanov o možnosti podpory zberových aktivít škôl, nadácií a tým chce znížiť odvoz nepotrebného šatstva, papiera na skládku odpadov v kukanádobách.

6.5 Majetok a hospodárenie obce

Na ekonomickom rozvoji obce sa podieľa miestna samospráva okrem riadenia i prostredníctvom využívania majetku obce a disponibilných finančných prostriedkov. Na rozvoj obce môžu prostredníctvom finančných tokov vplývať aj občianske združenia alebo nadácie ako súčasť nevládneho sektoru, ich podiel je však na ekonomickom rozvoji obce minimálny.

Priame vstupovanie miestnej samosprávy do ekonomického rozvoja obce je značne diferencované a je ovplyvnené predovšetkým veľkosťou obce, ktorá vplýva ako na veľkosť príjmov, tak aj na rozsah disponibilného majetku a jeho štruktúru i schopnosťou samosprávneho manažmentu, ktorý rozhoduje o finančnom hospodárení a ktorý sa aktivizuje pri získavaní ďalších finančných prostriedkov z rôznych grantových schém a fondov.

Celkový objem finančných prostriedkov, ktorými vlani obec disponovala, predstavoval 58.397,29 Eur. Z týchto prostriedkov musí obec zabezpečovať všetky samosprávne úlohy, ktoré jej vyplývajú zo zákona o obecnom zriadení, ďalej nové kompetencie, ako aj rozvojové programy.

Obec hospodári s vyrovnaným, resp. mierne prebytkovým rozpočtom. V štruktúre príjmov prevládajú cudzie zdroje (transfery zo štátneho rozpočtu) nad vlastnými

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE ĽUBORIEČKA
NA ROKY 2021 - 2027

zdrojmi (miestne dane a poplatky). Značná časť výdavkov smeruje na zabezpečenie bežnej prevádzky obce a obecného úradu, predovšetkým na pokrytie mzdových nárokov a nákladov na energie.

Z analýzy vyplýva, že obecný rozpočet poskytuje len malý priestor pre financovanie rozvojových zámerov. Je preto potrebné uchádzať sa aj o získanie externých zdrojov – súkromných investícií, grantov a príspevkov z podporných programov, najmä na realizáciu náročnejších investičných projektov.

Obec má vo vlastníctve viaceré nehnuteľnosti – verejné budovy, pozemky, hlavne plochy verejných priestranstiev

Majetok, ktorým disponuje obec, sa využíva na niekoľko účelov - na výkon samosprávy, na zabezpečenie samosprávnych funkcií a na podnikateľskú činnosť. Veľkosť ako aj štruktúra majetku je v obci veľmi diferencovaná a tým sa podmieňuje aj jeho využiteľnosť.

Obec okrem výkonu svojich samosprávnych funkcií realizovala v predchádzajúcich rokoch viac väčších investícií, ktoré boli financované najmä z Programu rozvoja vidieka SR. (Tab. č. 5)

Tab. č.5 - Väčšie investície v predchádzajúcich rokoch

Rok	Realizovaná investícia	Čas	Rozpočet v EUR	Zdroj
2015	Rek. strechy KD	20.04.2015- 30.04.2015	10 857,20 €	Vlastné zdroje
	Výmena okien a dverí KD	14.08.2015 22.12.2015	6000 €	
2016	Rek. hygienického zariadenia - WC	31.03.2016 01.05.2016	4400 €	Vlastné zdroje
2017	Rekonštrukcia strechy obecnej garáže	06.03.2017- 17.03.2017	4391,02 €	Vlastné zdroje
	Odvodňovacia priekopa	02.10.2017- 31.10.20217	7982,50€	Vlastné zdroje
	Modernizácia tech. vybavenia zvonov	13.09.2017- 31.10.2017	3932 €	Vlastné zdroje
2018	Rek. miestnej komunikácie Ľuboriečka-Osušie	28.08.2018- 15.11.2018	34 162,33 €	Vlastné zdroje a dotácia od lesov SR
2019	Rek. miestnej komunikácie Ľuboriečka-Osušie	02.08.2019- 31.08.2019	23 986,76 €	Vlastné zdroje
2020	Rek. a zariadenie kuchyne KD	30.04.2020- 30.11.2020	17 000 €	Vlastné zdroje a dotácia

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE ĽUBORIEČKA
NA ROKY 2021 - 2027

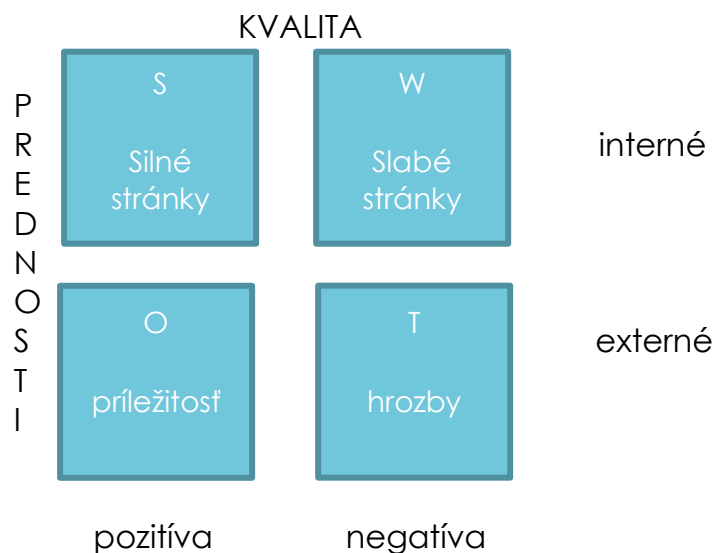
	Rek. kancelárie OÚ	16.07.2020- 31.07.2020	1500 €	ministerstva financií Vlastné zdroje
	Zhotovenie epoxidovej podlahy v KD	05.10.2020- 14.10.2020	2905 €	Vlastné zdroje
2021	Výmena okien na spoločenskej budove	25.05.2021- 02.06.2021	2678,66 €	Vlastné zdroje
	Rek. fasády KD	07.06.2021- 31.07.2021	4514 €	Vlastné zdroje

Zdroj: obec Ľuboriečka

II. ANALÝZY

7. SWOT ANALÝZA

Východiskom pre formulovanie rozvojových cieľov, zámerov a stratégie rozvoja obce je SWOT analýza (Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats). Predstavuje jednoduchú, a pritom výstižnú, vyčerpávajúcu a objektívnu charakteristiku silných a slabých stránok (vnútorná analýza) skúmanej oblasti a jej možných príležitostí a ohrození (vonkajšia analýza). Svojím obsahom poskytuje SWOT analýza poznatky o faktoroch, ktoré je možné využiť v prospech rozvoja obce a naopak, ktorým je v navrhovanej rozvojovej stratégii potrebné čeliť, resp. ich eliminovať.

Silné stránky zahŕňajú komparatívne a konkurenčné výhody pre rôzne typy rozvojových aktivít, slabé stránky sú ohrozujúce, limitujúce.

Príležitosti ako možnosti a potenciál rozvoja spolu s ohrozeniami ako rizikami vonkajšieho prostredia môžu mať pravdepodobné účinky na strategický rozvoj územia.

Analýza rozvojového potenciálu obce formou SWOT analýzy bola spracovaná na základe auditu rozvojových zdrojov obce a dotazníkového prieskumu uskutočňovaného medzi jednotlivými domácnosťami.

Silné stránky	Slabé stránky
<p>Poloha a prírodné prostredie</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Mierne, teplé ovzdušie, prírodné bohatstvo (voda, flóra, fauna), bohatá sídelná vegetácia ➤ Dostatok spodných a povrchových vôd ➤ Čisté ovzdušie bez zdrojov hluku a vibrácií ➤ Existencia separovaného zberu odpadov ➤ Biokoridory, biocentrá miestneho regionálneho významu ➤ Dobrá geografická poloha (blízkosť dôležitých komunikačných ťahov) ➤ Blízkosť hranice s Maďarskom ➤ Blízkosť Budapešti <p>Ľudské zdroje</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ hodnotné ľudské zdroje (bilingválnosť, pracovitosť) ➤ národnostne homogénne územie ➤ nízka rozvodovosť obyvateľstva ➤ ponuka nízkokvalifikovanej pracovnej sily z radov nezamestnaných ➤ neprítomnosť sociálne neprispôsobivých občanov ➤ odborníci so značnou praxou v oblasti chovu hospodárskych zvierat, domácich zvierat, pestovania ovocia, liečivých rastlín, včiel <p>Kultúra a spoločenský život</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ záujem ľudí o kultúrne aktivity a šport, spoločenský život, aktívni ľudia <p>Ekonomická základňa</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ rozvinuté poľnohospodárstvo, hustá koncentrácia poľnohospodárskej výroby ➤ kvalitná vysoko produkčná orná pôda ➤ vhodné podmienky na rozvoj miestneho spracovania produktov ➤ dopravná dostupnosť strategických zamestnávateľov v regióne, blízkosť turistického centra Dolná Strehová 	<p>Poloha a prírodné prostredie</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Odlesnený extravilán obce ➤ Chýbajúce vetrolamy popri poľných cestách – veterná erózia Verejná zeleň potrebuje revitalizáciu a doplnenie Nelegálne skládky odpadu v zeleni, neznámi páchatelia ➤ Rozmáhajúci sa nelegálny výrub stromov ➤ Nedostatočné využívanie obnoviteľných zdrojov energie ➤ Absencia systému zberu a kompostovania zeleného odpadu ➤ absencia pouličného zberu separovaného odpadu (verejné kontajnéry pre jednotlivé komodity) ➤ konvenčný spôsob obhospodarovania ornej pôdy, kontaminácia pôdy agrochemikáliami ➤ nie je vyriešené čistenie odpadových vôd ➤ neexistuje alternatíva na miesto rekultivovanej skládky TKO ➤ nepoužívanie sankčných nástrojov na potrestanie ilegálnych znečisťovateľov prírody <p>Ľudské zdroje</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ nízka vzdelanostná úroveň väčšiny občanov - vysoký podiel obyvateľov so základným a s učňovským vzdelaním bez maturity; nízky podiel obyvateľstva s vysokoškolským vzdelaním ➤ vysoký podiel obyvateľstva v produktívnom, neskôr v poproduktívnom veku ➤ dlhodobý prirodzený úbytok obyvateľstva ➤ odliv vysokovzdelaných mladých ľudí ➤ nesúdržnosť obyvateľov obce ➤ absencia administratívnej kapacity a lídrov pre prípravu a implementáciu projektov, resp. riadenie investícií

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE ĽUBORIEČKA
NA ROKY 2021 - 2027

<ul style="list-style-type: none"> ➤ nízky počet ťažko zamestnateľných vrstiev obyvateľstva ➤ veľké množstvo neobývaných domov ➤ možnosti samozamestnávania v stavebníctve ➤ vhodné podmienky pre pestovanie viniča hroznorodého a teplomilných plodín, ako aj ovocia ➤ malebné prírodné prostredie ➤ tradícia pestovania ovocia a zeleniny, liečivých rastlín, hrozna, výroby vína ➤ existujúce voľné plochy na pestovanie liečivých rastlín ➤ existencia niekoľkých chovateľov (hydina, ošípané, hovädzí dobytok, ovce, zajace, včely) <p>Infraštruktúra, občianska vybavenosť</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ verejný vodovod v obci ➤ existencia základných objektov občianskej vybavenosti (obecný úrad,) ➤ upravené verejné priestranstvá, cintoríny, veľa zelene ➤ voľné objekty pre rozvoj sociálnych služieb	<ul style="list-style-type: none"> ➤ slabá informovanosť obyvateľov o možnostiach podpory komunitných aktivít ➤ absencia obecnej polície, resp. regulácie verejného poriadku v obci <p>Kultúra a spoločenský život</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ nedostatok atraktívnych kultúrnych programov a programov na využitie voľného času ➤ slabá propagácia obce ➤ slabá informovanosť obyvateľov o možnostiach podpory komunitných aktivít ➤ absencia školy a škôlky v obci – starostlivosť o deti v mieste bydliska, príprava programov <p>Ekonomická základňa</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ nedostatok pracovných miest v mieste bydliska ➤ chýbajúca sekundárna ponuka cestovného ruchu (stravovacie, ubytovacie a informačné služby) ➤ nízka kúpyschopnosť obyvateľstva ➤ nízka podnikateľská aktivita ➤ chýba diverzifikácia poľnohospodárskej výroby ➤ nedostatočná (takmer nulová) propagácia obce (ani spoločná v rámci regiónu) ➤ pretrváva dlhodobá nezamestnanosť (hlavne ťažko zamestnateľných skupín obyvateľstva) ➤ chýbajú cyklotrasy v regióne ➤ vysoká miera nezamestnanosti ➤ absencia ubytovacích možností ➤ vysoká miera dochádzky za prácou ➤ tvorba pridanej hodnoty miestnymi podnikateľmi v iných regiónoch ➤ vysoká nákladovosť výroby (vstupy, dane, odvody, mzdy, úvery) ➤ chátrajúce viničné domčeky ➤ absencia propagácie, podpory, dostatku informácií pre chovateľov hospodárskych zvierat <p>Infraštruktúra, občianska vybavenosť</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ chýba odvedenie a čistenie odpadových vôd (verejná kanalizačná sieť a ČOV) ➤ zničené, resp. chýbajúce chodníky, nevyhovujúci technický stav existujúcich ➤ kvalita miestnych ciest je zaostávajúca
---	---

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE ĽUBORIEČKA
NA ROKY 2021 - 2027

	<ul style="list-style-type: none"> ➤ technické riešenie existujúcich verejných parkovacích plôch v intraviláne obce je nevyhovujúce ➤ hlavná cesta – neobmedzená rýchlosť jazdy - nehodová lokalita ➤ zlý technický stav verejného osvetlenia ➤ zlá dopravná dostupnosť okolitých miest hromadnými dopravnými prostriedkami (nízka frekvencia dopravných spojov) ➤ technický stav a vek prvkov miestneho rozhlasu ➤ chýbajúce informačné smerové tabule pri dôležitých odbočkách ➤ nedokončené spevnené cesty spájajúce susedné obce ➤ vzdialenosť od okresného mesta (19 km) ➤ vysoká cena energeticky nenáročných technológií ➤ Absencia základných objektov občianskej vybavenosti (KD, knižnica, pošta, škola)
Príležitosti	Ohrozenia
<p>Poloha a prírodné prostredie</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ uskutočňovanie kontrolnej činnosti vo všetkých zložkách životného prostredia (spoločný postup susedných obcí) ➤ príprava strategických dokumentov ochrany ŽP (napr. Krajinno-ekologický plán) ➤ zriadenie obecnej kompostárne ➤ podpora projektov zameraných na zlepšenie stavu životného prostredia vo všetkých jeho zložkách (EÚ a domáce zdroje) ➤ zvýšenie informovanosti občanov o stave životného prostredia na území obce a dôležitosti a spôsoboch jeho ochrany ➤ zriadenie zberného dvora ➤ existuje podpora na zvyšovanie miery využívania obnoviteľných zdrojov energie (biomasy, slnečnej energie, energie zo spaľovania slamy, bioplynu) ➤ vybudovanie cyklotrasy ➤ spolupráca občanov v oblasti skrášľovania obce ➤ rozmiestňovanie verejných kontajnerov na separovaný odpad ➤ sieť malých grantov pre obec a neziskovky na úpravy verejných priestranstiev a doplnenie mobiliáru ➤ ekologizácia poľnohospodárstva ➤ informačná kampaň v záujme ochrany životného prostredia 	<p>Poloha a prírodné prostredie</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ neúspech v zdolaní ľahostajnosti občanov voči ochrane ŽP, nízka občianska participácia, nízka ekologická uvedomelosť ➤ pokračovanie v devastovaní ŽP ➤ veterná erózia ➤ chemická zimná údržba komunikácií ➤ extrémne výkyvy počasia ➤ sťažené podmienky na získanie podpory pre projekty ➤ nárast množstva komunálnych odpadov ➤ znižovanie úrodnosti pôdy, neúspešný boj proti škodcom úrody ➤ narastajúca kontaminácia pôdy ➤ ohrozovanie čistoty spodných vôd žumpami pri rodinných domoch ➤ vytváranie divokých skládok odpadu ➤ nedostatok podporných programov pre vidiecke prostredie <p>Kultúra a spoločenský život</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ nezáujem miestnych ľudí o dianie v obci ➤ nespolupráca, nesúdržnosť obyvateľov ➤ pokles lokálpatriotizmu ➤ slabší záujem, najmä mladších občanov o činnosť v záujmových združeníach v obci <p>Ľudské zdroje</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ rastúca dlhodobá nezamestnanosť ➤ nárast sociálno-patologických javov, existenčné problémy rodín

<p>Kultúra a spoločenský život</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ viacero kultúrno-spoločenských akcií (napr. divadelné predstavenia, premietanie, výstavy) ➤ rozvoj športových aktivít ➤ existencia malých grantov na rozvoj kultúrnych, spoločenských a športových aktivít ➤ aktívnejšie zapojenie sa do aktivít mikroregiónu ➤ vytvorenie NO s cieľom absorbovania podpory na verejnoprospešné účely ➤ rozvoj kultúrneho života, spájanie obyvateľov obce <p>Ľudské zdroje</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ vzdelávacie možnosti v mieste bydliska ➤ zakladanie a podpora aktivít neziskových organizácií ➤ zvýšenie informovanosti obyvateľov obce (nová webstránka, sociálne siete) ➤ rozšírenie siete sociálnych aktivít so zameraním na starých a sociálne odkázaných ➤ využitie štrukturálnych fondov (hlavne ESF) pre rast kvality ľudských zdrojov (vzdelávacie aktivity) ➤ aktivizovanie občanov a ich zapojenie do rozhodovania na miestnej úrovni <p>Ekonomická základňa</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ miestne spracovanie miestnych produktov (napr. zriadenie sušiarne, mraziarne, baliarne alebo konzervárne pre ovocie a zeleninu v rámci využitia miestnych špeciálností na výrobu zaujímavých výrobkov chýbajúcich na trhu) ➤ blízkosť rieky Ipel' (rozvoj víkendovej, prázdninovej turistiky, splavovanie Ipľa, rybolov); blízkosť kúpeľného miesta Dolná Strehová ➤ podpory EÚ na rekonštrukciu rodinných domov pre vytvorenie ubytovacích kapacít v súkromí ➤ samozamestnávanie ➤ predaj z dvora ➤ propagácia obce, resp. zriadenie informačného portálu ➤ obnova neobývaných domov ➤ vyjasnenie vlastníckych vzťahov ➤ pozemkové úpravy ➤ štátne grantové schémy, zdroje EÚ a iné mimorozpočtové zdroje na podporu rozvoja malých podnikateľských aktivít 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ nízky prirodzený prírastok ➤ neúspešná snaha zastaviť „pracovnú“ migráciu mladých a vzdelaných ľudí do miest ➤ neúspešná snaha zastaviť „pracovnú“ migráciu mladých a vzdelaných ľudí do miest ➤ oslabenie ľudského, kultúrneho kapitálu a v konečnom dôsledku celkového sociálneho kapitálu obce ➤ vykupovanie neobývaných domov nedisciplinovanými a nízko vzdelanými cudzími ľuďmi, ktorí sa prisťahujú do obce a nepodieľajú sa na zvelaďovaní a ochrane majetku obce ➤ problémy pri zaradovaní rizikových skupín (absolventi, mladiství, ZŤP občania, osoby staršie ako 50 rokov, ženy po materskej dovolenke) do pracovného pomeru ➤ zvyšujúci sa podiel sociálne odkázaných obyvateľov ➤ pretrvávajúce zlé medziľudské vzťahy ➤ nárast počtu rómskych obyvateľov, dehomogenizácia obyvateľstva ➤ drogy, omamné látky a mládež ➤ stiahnutie výkonu špecializovanej štátnej správy do vzdialených centier <p>Ekonomická základňa</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ projektová nepripravenosť podnikateľov ➤ vysoká administratívna a finančná náročnosť získania dotácie ➤ strata záujmu obyvateľov o pestovanie ovocia, zeleniny, viniča ➤ strata záujmu miestnych o oživenie chovu hospodárskych zvierat ➤ zvyšovanie odvodových povinností podnikateľov ➤ politická klíma, časté zmeny legislatívy, neprehľadný právny systém ➤ pokles konkurencie schopnosti miestnych mikropodnikateľov, pokles dopytu ➤ nárast cien vstupov; vysoké náklady na založenie nového podnikania, resp. výroby ➤ konkurencia vyspelejších, väčších alebo známejších obcí v regióne ➤ potenciál dlhodobo ostáva len potenciálom, nevyužíva sa dostatočne a je ohrozený postupným zánikom fyzických ale aj kultúrnych hodnôt ➤ nevysporiadané majetkovo-právne vzťahy k pozemkom a budovám
--	--

<ul style="list-style-type: none"> ➤ podpora EÚ pre začínajúcich podnikateľov a mladých farmárov ➤ vidiecky turizmus, agroturistika ➤ diverzifikácia poľnohospodárstva ➤ predaj z dvora – intenzívna podpora a propagácia ➤ vytvorenie trhoviska v obci ➤ záujem zahraničných turistov o región ➤ podporné programy Európskej únie a iných sponzorov v oblasti rozvoja a vidieckeho turizmu ➤ príjmy z chovu hospodárskych zvierat, včelárstva, farmárčenia, pestovania ovocia a zeleniny, húb, hrozna a výroby vína ➤ vzdelávacie aktivity farmárov ➤ odbytové družstvá, propagácia chovu, medzinárodné vzťahy ➤ návrat k tradičným spôsobom výroby a spracovania miestnych produktov <p>Infraštruktúra, občianska vybavenosť</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ dobudovanie chýbajúcej, rekonštrukcia existujúcej infraštruktúry (dom smútku, rozhlas, cesty) ➤ ponuka zdravotníckych služieb (občasná ordinácia lekára, lekáreň) ➤ vytvorenie komunitného centra ➤ vybudovanie mobilného pódia ➤ vybudovanie informačného systému obce 	<p>Infraštruktúra, občianska vybavenosť</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ projektová nepripravenosť k potrebným investíciám (rekonštrukcia, resp. výstavba objektov) ➤ nedostatok vlastných finančných prostriedkov pre spolufinancovanie rozvojových projektov ➤ uplatnenie iných hľadísk pri rozhodovaní pri posúdení projektov na úkor odborných ➤ rušenie autobusových spojov do okresného mesta ➤ zaostávanie výstavby a modernizácie cestných sietí v regióne
--	--

8. PROBLÉMOVÁ ANALÝZA

Audít problémov - najdôležitejšie problémy

V oblasti ľudských zdrojov

Obyvateľstvo obce Ľuboriečka starne, tento proces bude aj pokračovať v dôsledku nízkej pôrodnosti a prirodzeného prírastku, resp. odlivu mladých z obce za prácou. Živitelia rodín odchádzajú za prácou na dlhodobejšie pobyty a v obci zostávajú ženy, deti a dôchodcovia, čo je negatívny jav pre život rodín ale aj obce.

Starnutie obyvateľstva má za následok zvýšenie dopytu po sociálnych službách. V obci je vysoká migrácia – v súčasnosti trvá trend vysťahovania mestského obyvateľstva na vidiek, resp. odsťahovania sa rodín za prácou do miest alebo iných obcí.

Existencia ťažko zamestnateľnej skupiny obyvateľstva – s nízkou vzdelanostnou úrovňou, s dlhodobou nezamestnanosťou, stratou pracovných návykov. Nízka

vzdelanostná úroveň väčšiny obyvateľstva. Existujúce ľudské zdroje možno efektívne zapojiť do rozvoja terciálnej sféry podporou podnikania (vzdelávanie, kurzy, školenia, pomoc pri vypracovaní projektov, rozširovanie počítačovej a internetovej gramotnosti a pod.).

V oblasti kultúry a spoločenského života

V obci je dopyt po pestrejšie možnosti športového vyžitia a viac kvalitnejších podujatí – chýbajú akcie napr. typu výstava, divadelné predstavenie, premietanie. Granty na podporu kultúrno-spoločenských podujatí sú málo využité.

V oblasti infraštruktúry a občianskeho vybavenia

V Ľuboriečke nie je vybudovaná kanalizácia, nie je vybudovaná ani čistička odpadových vôd. Technický stav miestnych ciest patrí tiež medzi väčšie nedostatky.

Nedobudovaná technická infraštruktúra – chýbajúca kanalizácia je istým obmedzením v oblasti zvyšovania kvality života obyvateľov obce. Spolu s absenciou čistiarne odpadových vôd je významným indikátorom pre vstup investorov do oblasti.

Bytový fond je pomerne zastaraný, jedna tretina domov bolo postavených pred 70 rokmi. Nevyhovujúci je aj technický stav starých – najmä neobývaných budov. Z objektov občianskej vybavenosti potrebujú rekonštrukciu niektoré autobusové zastávky, miestny rozhlas a spoločenská budova.

V oblasti ochrany prírody a životného prostredia

Nízka ekologická uvedomelosť obyvateľov obce má významný vplyv na stav životného prostredia. Nárast množstva odpadov vyvoláva potrebu efektívnejšieho zberu triedeného odpadu, zvýšenie množstva vytriedených zložiek z komunálneho odpadu. Vzniká potreba informačnej kampane medzi obyvateľmi v oblasti ochrany prírody a správneho zaobchádzania s odpadmi, resp. potreba vybudovania zberného dvora.

Intenzívny spôsob hospodárenia, nadmerné používanie agrochemikálií má negatívny vplyv na kvalitu podzemných vôd, nepriamym spôsobom aj na kvalite potravín, tým pádom aj na zdravie obyvateľov.

V oblasti ekonomiky a hospodárstva obce

Najväčším problémom v obci je nezamestnanosť, resp. nutnosť dochádzania za prácou mimo hranice obce, resp. regiónu. V obci je malý rozsah služieb (pohostinstvo).

Nízka konkurencieschopnosť miestnych mikropodnikov, predajcov z dvora oproti silným veľkoobchodným reťazcom. Chýbajúca sekundárna ponuka cestovného ruchu (stravovanie, ubytovanie, informovanie návštevníkov). Pridaná hodnota sa netvorí v obci.

Kľúčové problémy – matrica problémov

Z auditu územia, dotazníkového prieskumu uskutočňovaného medzi obyvateľmi obce a SWOT analýzy vyplývajú nasledovné potreby:

- Stav existujúcich a absencia prvkov základnej infraštruktúry, občianskej vybavenosti a základných služieb
- Lepšie využívanie miestnych zdrojov v záujme tvorby pracovných miest a generovania príjmov
- Trvalo udržateľný rozvoj životného prostredia, budovanie jeho ekologickej stability
- Rekreačné možnosti, kultúra, turizmus
- Posilnenie ľudského potenciálu

9. ANALÝZA VÄZIEB NA STRATEGICKÉ DOKUMENTY VÚC

PHSR VÚC

PHSR obce Ľuboriečka je v súlade s Programom hospodárskeho a sociálneho rozvoja Banskobystrického samosprávneho kraja 2016 – 2022 – etapa II. PHSR BBSK bol vypracovaný v súlade s prioritami stratégie Európa 2020 na roky 2014 – 2020 (ktoré sú tieto: inteligentný rast, udržateľný rast, inkluzívny rast).

Podobne boli špecifické ciele PHSR BBSK zostavené vo väzbe na tematické ciele kohéznej politiky EÚ 2014 - 2020.

PHSR BBSK je v súlade s národnými rozvojovými prioritami SR pre programové obdobie 2014 – 2020.

PHSR BBSK 2016 – 2022 má stanovené 4 strategické ciele rozvoja: SC1: Konkurencieschopná a udržateľná ekonomika, SC2: Zelený kraj pre budúce generácie, SC3: Vzdelaná a súdržná spoločnosť, SC4: Prepojený kraj.

Prehľad navrhovaných špecifických cieľov a opatrení PHSR BBSK ktoré sú relevantné z hľadiska PHSR obce Ľuboriečka.

Špecifický cieľ I. III. Podporiť rozvoj multifunkčného poľnohospodárstva a rozvoj vidieka

Špecifický cieľ I. IV. Zlepšiť podmienky pre rozvoj cestovného ruchu

Špecifický cieľ II. I. Zlepšiť kvalitu zariadení sociálnej infraštruktúry

Špecifický cieľ II. II. Zabezpečiť súlad vzdelávania s požiadavkami trhu práce

Špecifický cieľ II. III. Zabezpečiť kvalitu a dostupnosť sociálnych služieb a zdravotníckych služieb pre obyvateľov kraja

Špecifický cieľ III. II. Znížiť produkciu odpadov zavedením efektívneho systému separovania a zhodnocovania

Špecifický cieľ III. III. Zlepšiť energeticky efektívne a nízkouhlíkové hospodárstvo

Špecifický cieľ IV. I. Skvalitniť regionálnu dopravnú infraštruktúru a jej napojenie na nadregionálne siete a zlepšiť dopravnú dostupnosť

Špecifický cieľ IV. II. Zlepšenie zásobovania pitnou vodou a odvádzanie a čistenie komunálnych odpadových vôd

Špecifický cieľ IV. III. Zlepšiť dostupnosť a kvalitu informačných a komunikačných technológií v kraji

ÚPN VÚC

Obec Ľuboriečka nemá vypracovaný územný plán. PHSR obce je ďalej v súlade s Integrovanou stratégiou rozvoja územia MAS rozvojového partnerstva na rok 2015 – 2020, Stratégiou rozvoja cyklotrás a cyklodopravy na území BBSK na roky 2016 – 2020.

Regionálna integrovaná územná stratégia Banskobystrického kraja na roky 2014 - 2020

RIÚS Banskobystrického kraja vychádza z princípov vyváženého územného rozvoja, špecificky miestneho prístupu, zohľadnenia kľúčových výziev a príležitostí, využívania vnútorného potenciálu funkčných území a zamerania na konkurencieschopnosť, rast a zamestnanosť.

V RIÚS sú vytýčené tri priority: inteligentný rast, udržateľný rast, inkluzívny rast.

Určujúcim východiskom pre územne a vecne zvolené intervencie je územná koncentrácia investičných priorít determinovaná Konceptiou územného rozvoja Slovenska 2001 v znení KURS 2011 ako celoštátnym územnoplánovacím dokumentom.

Rozvinuté mestá, resp. obce so zariadeniami občianskej vybavenosti nadregionálneho až celoštátneho významu budú tvoriť východiskové zázemie regiónu pre nastavenie územných intervencií s cieľom rastu a zamestnanosti. Územné zameranie investícií v RIÚS sa bude v jednotlivých častiach regiónu stretávať s podporou miestnych akčných skupín („MAS“) zo zdrojov Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci komunitne riadeného miestneho rozvoja („CLLD“) v IROP a z Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka prostredníctvom nástroja LEADER v Programe rozvoja vidieka.

Podporou špecificky územne a vecne vhodne zvolených investícií RIÚS prispeje zároveň k vytváraniu nových foriem vzťahov smerujúcich ku konkurencieschopným funkčným územiám. V tom zmysle je v RIÚS zadefinovaných 11 funkčných území pre

projekty integrovaných územných investícií v regióne NUTS 3, ktoré sa viažu aj na územia s väzbami spolupráce regionálnych združení miest a obcí doplnené pôsobením miestnych akčných skupín. Ide o integrované investície do funkčných území („FÚ“) na úrovni územnej investičnej jednotky („ÚIJ“) pre jednotlivé špecifické ciele RIÚS. Funkčné územia kooperujú s územiaми MAS, ktoré pôsobili v Banskobystrickom kraji v programovom období 2007 – 2013 a transformujú sa do funkčných území MAS pre roky 2014 – 2020:

Z hľadiska obce Ľuboriečka je dôležité funkčné územie:

5. FÚ MAS mikroregión (ÚIJ LAU 2)

Strategická priorita 1 Bezpečná a ekologická doprava v Banskobystrickom kraji

Strategická priorita 2 Zlepšenie prístupu k efektívnym a kvalitnejším verejným službám v Banskobystrickom kraji a v mestskej funkčnej oblasti mesta Veľký Krtíš

Strategická priorita 3 Mobilizácia kreatívneho potenciálu v regióne Banskobystrického kraja a mestskej funkčnej oblasti mesta Veľký Krtíš

Strategická priorita 4 Zlepšenie kvality života v regióne Banskobystrickom kraja a mestskej funkčnej oblasti mesta Veľký Krtíš s dôrazom na životné prostredie
Indikatívny zoznam projektových zámerov/návrhov integrovaných operácií sa nachádza v Prílohe č. V.2.7 RIÚS NSK.

Väzba na ostatné strategické dokumenty

PHSR obce je ďalej v súlade s Integrovanou stratégiou rozvoja územia MAS rozvojového partnerstva na rok 2015 – 2020, v znení ďalších zmien a doplnkov. PHSR reflektuje na Stratégiu rozvoja cyklotrás NSK na roky 2021 – 2027 (Dokument nadväzuje, dopĺňa a aktualizuje „Stratégiu rozvoja cyklotrás a cyklodopravy v BBSK na roky 2016 – 2020). PHSR obce Ľuboriečka je zosúladená s Víziou a stratégiou rozvoja Slovenska do roku 2030 (dlhodobá stratégia udržateľného rozvoja Slovenskej republiky – Slovensko 2030).

Tento dokument má snahu byť Národnou stratégiou regionálneho rozvoja SR.

Stratégia obsahuje viacero integrovaných rozvojových programov:

- a) Integrovaný rozvojový program I. Ochrana a rozvoj zdrojov
- b) Integrovaný rozvojový program II. Udržateľné využívanie zdrojov
- c) Integrovaný rozvojový program III. – Rozvoj komunit

Banskobystrický samosprávny kraj má vypracovaný aj Regionálny plán udržateľnej mobility na podmienky územia kraja

10. ANALÝZA POTENCIÁLU ÚZEMIA

Potreba identifikácie kľúčových disparít a hlavných faktorov rozvoja je daná nevyhnutnosťou zabezpečenia čo najvyššej adresnosti programového dokumentu. Určenie kľúčových disparít a hlavných faktorov rozvoja vychádza zo SWOT analýzy, spresňuje smerovanie podpory na odstránenie alebo zmierenie koherentne usporiadaných disparít s využitím faktorov rozvoja.

10.1. Rozvojový potenciál územia

Rozvojový potenciál obce tvoria:

- prírodné zdroje
- obyvateľstvo
- miestne hospodárstvo
- technická infraštruktúra
- sociálna infraštruktúra
- miestna samospráva s jej ekonomickými podmienkami.

Keďže jednotlivé prvky života obce sú navzájom späté je ťažké určiť, ktorý z uvedených faktorov je najdôležitejší. Preto pri analýze rozvojových faktorov a rovnako pri ich prognózovaní je potrebné venovať dostatočnú pozornosť všetkým faktorom. Nevyváženosť rozvojových faktorov obmedzuje dynamiku rozvoja a je jednou z príčin rozvojovej diferenciácie medzi obcami a regiónmi.

10.2. Disparity rozvoja

V oblasti tvorby a ochrany prírodného prostredia je žiaduca realizácia ekostabilizačných opatrení (najmä revitalizácia a doplnenie zelene v extraviláne, uskutočňovanie protieróznych opatrení, obmedzenie kontaminácie pôdy, likvidácia nelegálnych skládok odpadu vo voľnej prírode, zvyšovanie ekologickej uvedomelosti občanov).

V hospodárskej oblasti je vysoká nezamestnanosť, potreba dochádzania za prácou, nízka podnikateľská aktivita, zaostávanie vo využívaní miestnych zdrojov.

V oblasti infraštruktúry a občianskej vybavenosti je tu potreba dobudovania základnej infraštruktúry v záujme ochrany životného prostredia, skvalitnenia úrovne základných služieb poskytovaných obcou a zvýšenia komfortu a kvality obyvateľov obce.

V oblasti kultúrno-spoločenského života je potreba organizovania viacerých kvalitných podujatí, ďalší materiálno-technický rozvoj športu, tvorba priestorov pre aktívny oddych a voľný čas pre všetky vekové kategórie. Obyvatelia riešia viac existenčné problémy ako spoločenské.

Poloha a prírodné prostredie

Disparity

- veterná erózia, extrémne výkyvy počasia
- nevyužívanie obnoviteľných, resp. alternatívnych zdrojov energie, minimálna recyklácia
- narastajúce zdevastovanie, zaťaženie prírody nelegálnymi skládkami odpadu, kontaminovaná pôda a spodné vody
- nie je vyriešené odvedenie a čistenie odpadových vôd

Faktory rozvoja

- príjemné ovzdušie, prírodné bohatstvo
- existencia silnej externej podpory environmentálnych projektov (separovanie, recyklácia, kompostovanie, revitalizácia prírody, osвета, tvorba dokumentov)
- spolupráca na miestnej a regionálnej úrovni, osвета

Kultúra a spoločenský život

Disparity

- vysoký priemerný vek členov kultúrnych organizácií v obci

Faktory rozvoja

- pestovanie kultúry a tradícií na rovni, aktívna mládež
- osobnosti, neziskové organizácie a slávny rodák obce

Ľudské zdroje

Disparity

- slabá vzdelanostná úroveň väčšiny obyvateľov
- dlhodobý záporný prirodzený prírastok obyvateľstva
- odliv vzdelaných ľudí
- nesúdržnosť, ľahostajnosť občanov, narušenie hodnôt
- absencia administratívnych kapacít a lídrov pre čerpanie dotácií
- absencia regulácie verejného poriadku Faktory rozvoja - aktívni ľudia

Ekonomická základňa

Disparity

- absencia sekundárnej ponuky služieb cestovného ruchu
- takmer nulová propagácia obce
- nedostatok práce v mieste bydliska, dlhodobá nezamestnanosť

- nevysporiadané majetkovo-právne vzťahy
- nízka podnikateľská aktivita spojená s malým trhom (nízkym miestnym dopytom)

Faktory rozvoja

- rozvinuté poľnohospodárstvo
- blízkosť dôležitých dopravných ťahov, štátnej hranice, turistického centra Dolná Strehová a rieky Ipel'
- existencia externej podpory rozvoja miestneho turistického ruchu
- dobre vybudovaná technická infraštruktúra

Infraštruktúra, občianska vybavenosť

Disparity

- zlý technický stav miestnych komunikácií
- zaostávanie výstavby cestnej siete v regióne
- absencia cyklotrás a komunikácií spájajúcich susedné obce
- stav miestneho rozhlasu
- zlý technický stav objektov verejnej infraštruktúry, ako aj disponibilných možností bývania
- absencia verejne prístupných oddychových zón - projektová a finančná nepripravenosť na potrebné investície
- absencia základnej zdravotníckej starostlivosti v mieste bydliska

Faktory rozvoja

- pomerne dobre vybudovaná technická infraštruktúra
- podpora rekonštrukcie technickej infraštruktúry malých obcí zo strany EÚ
- existencia základných objektov občianskej vybavenosti
- priestorové možnosti (verejné priestranstvá, resp. v existujúcich objektoch) pre ďalší rozvoj
- MŠ a ZŠ v mieste bydliska
- existencia dopytu po sociálnych a zdravotníckych službách
- existencia dopytu po rozvoji bývania
- tvorba partnerstiev a spoločných programov a aktivít v oblasti sociálnej pomoci
- existencia externej podpory rozvoja sociálnych služieb

III. STRATÉGIA ROZVOJA OBCE

Stanovenie cieľov, priorít a opatrení predstavuje definovanie rozvojovej stratégie obce. Tento proces nadväzuje na výsledky komplexnej analýzy rozvojového potenciálu obce a vychádza zo SWOT analýzy, ako aj z dotazníkového prieskumu,

pričom sa snaží odstrániť alebo zmierniť identifikované disparity pomocou faktorov rozvoja.

11. VÍZIA A CIELE ROZVOJA OBCE

11.1. Vízia

Dosiahnutie trvalo udržateľného hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce s dôrazom na využitie miestnych zdrojov, pri súčasnom zachovaní rovnováhy v jednotlivých zložkách života a životného prostredia obce, ktorý prináša zvýšenie kvality života v obci.

Tento strategický cieľ je postavený na predpoklade, že obec spoločne so svojimi partnermi zlepši kvalitu života obyvateľov predovšetkým v troch hlavných smeroch:

- vybudovaním plne funkčných prvkov infraštruktúry vytvorí dobré podmienky pre príjemné a bezproblémové bývanie jej obyvateľov - miestna infraštruktúra
- zlepši starostlivosť o ich životné potreby v oblasti sociálnej, duchovnej i materiálnej
- vytváranie pracovných príležitostí, vzdelávanie, oddych a informovanie - dbá na intenzívnu ochranu životného prostredia

Vysporiadaním majetkových vzťahov bude možné uzatvárať partnerstvá pri budovaní miestnej infraštruktúry, čo podporí rozvoj podnikateľských aktivít a tým zamestnanosť a viac finančných zdrojov použiteľných na rozvoj obce.

Dostatočná a aktuálna propagácia obce, zabezpečené požadované služby podpora rozvoj cestovného ruchu, ale aj záujem o trvalé bývanie.

Celoživotné vzdelávanie a vybudovaná kultúrna a sociálna infraštruktúra zvýši úroveň vzdelanostných aktivít aj záujem o spoločenské vyžitie v obci a stabilizáciu obyvateľov.

11.2. Ciele stratégie rozvoja

Strategický cieľ č.1

Zlepšenie základných služieb a rozvoj investícií so zameraním na miestnu infraštruktúru

Strategický cieľ č.2

Rozvoj nepoľnohospodárskych aktivít, zvyšovanie vidieckej zamestnanosti so zameraním na samozamestnávanie

Strategický cieľ č.3

Obnova kultúrnych tradícií, kultúrneho dedičstva a voľnočasových aktivít

Strategický cieľ č.4

Skvalitnenie životného prostredia v obci a motivovanie občanov

Strategický cieľ č.5

Vytváranie podmienok pre rozvoj sociálnych a zdravotných služieb

Základným predpokladom pre splnenie stanovených cieľov je získanie potrebných finančných zdrojov. Ide najmä o financie z verejných fondov, resp. z fondov Európskej únie. Okrem verejných finančných zdrojov sa počíta aj s účasťou súkromných zdrojov. Ďalším predpokladom pre úspešné splnenie strategických cieľov je dôsledné vypracovanie a predkladanie programových zámerov a zdôvodnených žiadostí o pridelenie finančných prostriedkov na príslušné inštitúcie. Nemenej podstatným pri dosiahnutí vízie obce a strategických cieľov je spolupráce obce so všetkými miestnymi aktérmi a externými inštitúciami

12. FINANČNÝ RÁMEC

12.1. Finančná náročnosť stratégie

Obec Ľuboriečka stanovila predbežný rozpočet na najstrategickejšie teraz predvídané investície. Tabuľka je informatívna, neobsahuje všetky aktivity potrebné k dosiahnutiu strategických cieľov obce, ani aktivity realizácia ktorých nie je v kompetencii miestnej samosprávy (Tab. č. 6).

Tab. č. 6 - Plánované väčšie investície v období 2021 – 2027

Plánovaná investícia	Čas	Rozpočet v EUR s DPH
Vytvorenie dobrodružného parku, náučného chodníka a zveroparku pre deti	2025	300 000,00
Cyklotrasy - vybudovanie siete cyklistickej infraštruktúry	2023 - 2027	100 000,00
Vybudovanie sociálnych zariadení – DSS, DS, opatrovateľská služba	2023	100 000,00
Sociálne poradenstvo pre starých ľudí	2022	30 000,00
Odkúpiť staré opustené rodinné domy a predať mladým rodinám za symbolickú cenu	2023 - 2027	500 000,00
Vybudovanie ČOV	2022	250 000,00
Vybudovanie verejnej kanalizácie	2026	1 000 000,00
Oprava a vybudovanie ciest a mostov	2022 - 2027	300 000,00
Energetická úspornosť – dotácie na fotovoltiku vo verejných budovách – využitie obnoviteľných zdrojov energií – využitie fotovoltických panelov, LED technológie, veterná energia	od r.2022	300 000,00
Separácia odpadov, zberné dvory a kompostárne	2022	200 000,00
Podpora poľnohospodárskej a potravinárskej produkcie zameraná na zlepšenie konkurencie schopnosti miestnych podnikateľských subjektov, farmárov a lokálnych producentov	Od r. 2022	15 000,00
Bezpečnostný kamerový systém	2022	30 000,00
Optický kábel – optická sieť – rozvoj digitálnej infraštruktúry	2024	70 000,00
Obnova budov – obecných domov	Od r. 2022	300 000,00
Rekonštrukcia zberného dvora a kompostoviska	2022	200 000,00

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE ĽUBORIEČKA
NA ROKY 2021 - 2027

Zmapovanie a rekultivácia nelegálnych skládok odpadov	2023-2024	100 000,00
Rekultivácia skládky TKO	2024	200 000,00
Oprava miestnych komunikácií	2025	200 000,00
Parkové úpravy okolo KD	2021-2022	30 000,00
Vytvorenie mobilného pódia	2024	25 000,00
Spolu		

Zdroj: Údaje obce, 2021

12.2. Zdroje financovania stratégie

Na realizáciu stratégií bude potrebné používať nielen vlastné zdroje, ale bude nutné hľadať aj finančné krytie z iných zdrojov. Obec sa bude usilovať o získanie dotácií v rámci pomoci EÚ a ďalších grantových systémov podporujúcich princíp environmentálny, cezhraničnej spolupráce, rozvoja ľudských zdrojov a pod.

Realizácia, resp. financovanie niektorých aktivít PHSR bude v kompetencii súkromného a neziskového sektora.

Na základe uvedených bude využívať obec na realizáciu opatrení PHSR a dosiahnutie svojich cieľov okrem vlastných zdrojov obce nasledovné: štátny rozpočet, európske fondy, súkromné zdroje.

Pre programové obdobie 2014 – 2020 bola obec zaradená medzi obce do 1 000 obyvateľov a čerpanie finančných prostriedkov bolo možné prioritne prostredníctvom Programu rozvoja vidieka Slovenskej republiky, opatrenia 7 Základné služby a obnova dedín vo vidieckych oblastiach a 19 Podpora na miestny rozvoj v rámci iniciatívy LEADER (MRVK - miestny rozvoj vedený komunitou).

V novom programovacom období sa opatrenia a aktivity PHSR zosúladiť s neskôr s novými programovacími dokumentmi gestorenými Ministerstvom pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR.

Nakoľko je obec Ľuboriečka členom Miestnej akčnej skupiny, v rámci MAS sa uchádzala aj v programovacom období 2014 – 2020 o prostriedky vyhradené pre LEADER ako súčasť Ipeľského regiónu. MAS pripravila stratégiu rozvoja CLLD (komunitne vedený miestny rozvoj), v ktorej vytýčila oblasti, ktoré mohla financovať z PRV SR a IROP-u.

Podobne na roky 2021-2027 bude môcť obec čerpať z Nástroja 2 LEADER Banskobystrického samosprávneho kraja.

Možné zdroje financovania jednotlivých aktivít obsiahnutých v PHSR:

- Integrovaný regionálny Operačný program
- Operačný program Výskum a inovácie
- Operačný program Ľudské zdroje

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE ĽUBORIEČKA
NA ROKY 2021 - 2027

- Operačný program Integrovaná infraštruktúra
- Operačný program Efektívna verejná správa
- Operačný program Technická pomoc
- Operačný program Kvalita životného prostredia
- Operačný program Rybné hospodárstvo
- Program rozvoja vidieka SR 2014 – 2020, resp. následný programovací dokument
- Nadácie (Nadácia Slovenskej sporiteľne, Nadácia SPP, Nadácia ZSE, Nadácia Ekopolis, Nadácia ESET, Nadácia Orange)
- Úrad vlády SR
- Ministerstvo financií, Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR
- Programy EÚ: WIFI 4 EU, Európa pre občanov, Interreg Europe, Program cezhraničnej spolupráce Maďarská republika - Slovenská republika, ESPON, INTERACT
- Grantové programy
- Environmentálny fond
- Program Stredná Európa
- Podporné nástroje Banskobystrického samosprávneho kraja.

PROGRAMOVÁ ČASŤ

I. PROGRAM ROZVOJA

1. PRIORITY A OPATRENIA PROGRAMU

K jednotlivým strategickým cieľom sa priradujú špecifické ciele, ktoré vychádzajú z analýz a naplňajú sa aktivitami, ktoré môžu byť realizované v nadväznosti a v určitých časových horizontoch.

Strategický cieľ č.1 - Zlepšenie základných služieb a rozvoj investícií so zameraním na miestnu infraštruktúru

Priorita č.1 – Obnova a rozvoj obce Ľuboriečka

Špecifický cieľ č.1: Zlepšenie úrovne technickej infraštruktúry a občianskej vybavenosti

Opatrenie č.1.1 Budovanie miestnej infraštruktúry

Aktivity naplňajúce dosiahnutie strategického cieľa:

Rekonštrukcia kúrenia v kultúrnom dome
Vybudovanie ČOV
Rekonštrukcia obecného úradu
Rekonštrukcia domu smútku
Modernizácia autobusových zastávok
Vybudovanie parkoviska pri obecnom úrade
Modernizácia miestneho rozhlasu
Vybudovanie kanalizácie
Oprava miestnych komunikácií
Optický kábel
Vykupovanie pozemkov pre účely bývania

Strategický cieľ č.2 - Zvyšovanie vidieckej zamestnanosti

Priorita č. 2: Vytváranie pracovných príležitostí v obci Ľuboriečka

Špecifický cieľ č.1: Vytvoriť podmienky pre vznik nových pracovných miest diverzifikáciou poľnohospodárstva

Opatrenie č.1.1: Rozvoj poľnohospodárskych aktivít

Aktivity naplňajúce dosiahnutie strategického cieľa:

Implementácia prístupu LEADER
Rozvoj miestneho malého podnikania
Rozvoj spracovania miestnych produktov / miestna výroba
Podpora malých, mladých a rodinných farmárov
Pestovanie liečivých rastlín

Rozvoj "citlivých" sektorov poľnohospodárskej výroby, ako je zeleninárstvo, ovocinárstvo, pestovanie strukovín či živočíšna výroba
Obnova chovu HD, ošípaných, králikov, hydiny, koní
Konferencie, semináre pre pestovateľov a spracovateľov
Budovanie kontaktov (pestovateľ/chovateľ - vykupujúci - spracovatelia)
Rozvoj včelárstva
Obnova vinohradníctva, výroby vína
Biohospodárstvo

Opatrenie č.1.2: Rozvoj nepoľnohospodárskych aktivít

Aktivity naplňajúce dosiahnutie strategického cieľa:

Vytvorenie agroturistických zariadení
Vzdelávacie aktivity (založenie podnikania, príprava projektového zámeru a pod.)
Rozvoj mimoprodukčných oblastí poľnohospodárstva (spracovanie, sušenie, balenie, predaj)
Vznik nových služieb založením podnikania, oživením remesiel
Informačná kampaň - podporné aktivity EÚ pre podnikateľov
Obnova vínnych pivníc do pôvodného stavu

Špecifický cieľ č.2: Vytvoriť nové služby a produkty cestovného ruchu

Opatrenie č. 2.1: Budovanie služieb a produktov cestovného ruchu v obci

Aktivity naplňajúce dosiahnutie strategického cieľa:

Vytvorenie cyklotrás medzi obcami Ľuboriečka – Závada, Ľuboriečka – Dolná Strehová
Marketing v oblasti cestovného ruchu, propagácia obce/územia
Vytvorenie ubytovania v rodinných domoch, na farmách
Vyznačenie turistických trás, náučných chodníkov
Rozmiestňovanie informačných tabúl
Školenia a vzdelávacie aktivity pre miestnych podnikateľov
Rekonštrukcia turisticky zaujímavých objektov
Vyznačenie cyklotrás, napojenie na rozvinuté trasy, infraštruktúra cyklotrás (odpočívadlá, značenia, služby - napr. Oprava, požičovňa)
Vybudovanie podmienok pre poľovnícky turizmus
Vypracovanie koncepcie rozvoja turizmu (poľovnícky, peší, cyklo-, kultúrny-, relaxačný, agro-, vínný a pod.)

Strategický cieľ č.3 - Obnova kultúrnych tradícií, kultúrneho dedičstva a voľnočasových aktivít

Priorita č. 3: Rozvoj kultúrneho dedičstva

Špecifický cieľ: Zvýšenie návštevnosti a počtu zapojených subjektov do kultúry

Opatrenie č.1: Kultúrne dedičstvo a voľný čas

Aktivity napíňajúce dosiahnutie strategického cieľa:

Vytvorenie mobilného pódia
Podpora činnosti existujúcich miestnych spolkov
Oživenie duchovného života aktivitami miestnych cirkví
Obnova ukážok tradičných remesiel
Propagácia kultúrnych hodnôt a histórie obce (knihy, mapy, web stránka)
Zveľaďovanie športovísk a ihrísk v rámci brigád a dobrovoľníckej práce
Propagácia a podpora vzniku nových záujmových, kultúrnych a športových klubov
Zapájanie mládeže do uvedených aktivít
Propagácia aktivít – vydanie letákov a publikácií
Spracovanie každoročného plánu kultúrno-spoločenských aktivít obce
Vzdelávanie v oblasti výpočtovej techniky, práce s počítačom a internetom podľa požiadavky obyvateľov
Organizovanie chýbajúcich kultúrnych a voľnočasových aktivít
Oživenie tradícií
Investície do nevyužitých objektov s účelom ich použitia na spolkovú činnosť

Strategický cieľ č.4 - Skvalitnenie životného prostredia v obci a motivovanie občanov

Priorita č. 4: Zlepšovanie životného prostredia

Špecifický cieľ: Zvýšenie kvality ovzdušia a zvýšenie separácie

Opatrenie č. 1: Kvalita životného prostredia

Aktivity napíňajúce dosiahnutie strategického cieľa:

Rekonštrukcia zberného dvora a kompostoviska
Zmapovanie a rekultivácia nelegálnych skládok odpadov
Rekultivácia skládky TKO
Rozšírenie zelene na verejných priestranstvách
Úprava poľných ciest, výsadba vetrolamov
Zvyšovanie ekologického povedomia obyvateľstva (vzdelávanie, propagácia, letáky, webstránka, informačné materiály)
Rozmiestňovanie kontajnerov na separovaný odpad
Podpora využívania obnoviteľných zdrojov energie na kúrenie (využitie bioodpadu zo záhrad a poľnohospodárskej výroby)

Strategický cieľ č.5 - Vytváranie podmienok pre rozvoj sociálnych a zdravotných služieb

Priorita č. 5: Sociálna a zdravotná oblasť

Špecifický cieľ : Vytvorenie systému pomoci obyvateľov v núdzi

Opatrenie č. 1 : Kvalita sociálnych a zdravotných služieb

Aktivity napíňajúce dosiahnutie strategického cieľa:

Rozvoj zdravotníckych služieb
Vytváranie partnerstiev so susednými obcami v sociálnej oblasti (napr. spoločné stravovanie dôchodcov, terénna sociálna práca)
Spolupráca so subjektmi pôsobiacimi v oblasti sociálnej starostlivosti
Spolupráca s lekármi - ordinácie
Vytvorenie komunitného centra, denného stacionára, sociálneho zariadenia v obci

II. IMPLEMENTČNÝ RÁMEC PROGRAMU

2. ZABEZPEČENIE IMPLEMENTÁCIE PROGRAMU

2.1. Sociálno-ekonomické partnerstvo

Realizácia aktivít naplánovaných v PHSR obce Ľuboriečka bude vyžadovať úzku spoluprácu obce a miestnych aktérov v jednotlivých sektoroch života obce, ako aj spoluprácu vedenia obce s externými inštitúciami, orgánmi štátnej správy a regionálnej samosprávy, i okolitými obcami a združeniami obcí a verejno-súkromnými partnerstvami ktorých je obec Ľuboriečka členom.

2.2. Inštitucionálne zabezpečenie implementácie programu

Hlavným koordinátorom aktivít smerujúcich k realizácii strategického cieľa obce Ľuboriečka v programovom období 2021 - 2027 je starosta obce vedúci pracovný tím zostavený za účelom implementácie PHSR

2.3. Organizačné zabezpečenie implementácie programu

Vypracovaním a schválením výsledného dokumentu proces strategického plánovania nekončí. PHSR je dokument živý, otvorený, reagujúci na zmeny. Pracovná skupina pre implementáciu by okrem úlohy „transformovať strategickú víziu a ciele na skutočnosť“ mala plniť aj monitorovaciu úlohu.

Špeciálnym nástrojom pre uskutočňovanie monitoringu sú kvantitatívne indikátory úspešnosti projektu, ktoré pomôžu odpovedať na otázku „či sa darí dosahovať to, čo sme si stanovili, či postupujeme správnym smerom“.

Pracovná skupina pre implementáciu a monitoring by sa mala schádzať na spoločných stretnutiach aspoň raz za rok. Na stretnutí by sa zhodnotilo plnenie plánu, doterajší postup realizácie a prediskutovali a odsúhlasili zmeny v pláne.

Odporúčané zloženie pracovnej skupiny: starosta obce, odborné komisie pri OZ, podnikateľské subjekty, zainteresovaní obyvatelia, predstavitelia subjektov spolupracujúcich na realizácii aktivít/projektov.

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Keť bude po schválení jeho znenia v obecnom zastupiteľstve zverejnený na internetovej stránke obce a v tlačenej forme verejne prístupný aj na obecnom úrade.

3. ZÁKLADNÝ IMPLEMENTAČNÝ RÁMEC PROGRAMU

3.1. Indikatívny finančný rámec programu

Realizáciu najpodstatnejších opatrení a aktivít predstavujú finančne náročné projekty (Tab. č.00000), preto je dôležité identifikovať finančné zdroje, ktoré umožnia ich realizáciu. Finančné prostriedky potrebné na realizáciu projektov, tak ako boli definované v PHSR obce Ľuboriečka, budú v pochádzať z týchto zdrojov:

1. Verejné zdroje - rozpočet obce,
2. Ostatné verejné zdroje,
3. Súkromné zdroje,
4. Fondy európskej únie

Verejné zdroje – rozpočet obce

Rozpočet obce je základným zdrojom financovania jej aktivít. Keďže výška voľných finančných prostriedkov obce je limitovaná, je preto vhodné prostriedky obecného rozpočtu použiť najmä na:

- zabezpečenie prípravy projektov – projektová dokumentácia a príprava žiadostí na čerpanie eurofondov,
- spolufinancovanie projektov – spoluúčasť obce je minimálne 5 %,
- financovanie bežných aktivít – neinvestičné aktivity v oblasti služieb občanom a spoločenského života v nej.

Z analýzy rozpočtovej situácie obce vyplýva, že jej finančné zdroje neumožňujú uhrádzať plánované investície a preto bude dôležité získanie finančných prostriedkov z externých zdrojov. Je potrebné počítať aj s variantom zamietnutia žiadosti o finančný príspevok. V takom prípade bude potrebné určiť náhradné zdroje financovania. Niektoré projekty bude možné realizovať v redukovanom rozsahu alebo na etapy (rozložené na dlhšie časové úseky) z obecného rozpočtu. V prípade iných projektov, najmä takých, ktoré sú schopné generovať zisky, prichádza do úvahy spoluúčasť súkromného sektora alebo využitie bankových úverových produktov.

Ostatné verejné zdroje

Mestá a obce majú obmedzené možnosti získať grant zo štátneho rozpočtu na rozvojové projekty. Nenávratný finančný príspevok pre investičné projekty – výstavba obecných nájomných bytov je možné získať z Ministerstva výstavby a regionálneho rozvoja. Na prefinancovanie ostatných nákladov je možné získať od ŠFRB úver. Dôležitú úlohu pri realizácii environmentálnej infraštruktúry plní Environmentálny fond, ktorý nahradil Štátny fond životného prostredia. Isté možnosti pre financovanie menších projektov v oblasti kultúry a športu vyplývajú z výziev vypisovaných samosprávnym krajom.

Súkromné zdroje

Súkromné prostriedky predstavujú najjednoduchšiu formu investovania, nakoľko ich použitie závisí výlučne od rozhodnutia ich vlastníka. Pri investovaní súkromných zdrojov investor primárne hľadá zisk. Ich význam pre regionálny rozvoj spočíva v tom, že obvykle prinášajú nové pracovné miesta, skvalitňujú služby pre návštevníkov obce i pre miestnych obyvateľov.

Investovanie súkromných prostriedkov do neziskových aktivít je zatiaľ zriedkavé. Vzhľadom k obmedzenej investičnej sile ekonomických subjektov pôsobiacich v obci bude potrebné zamerať pozornosť najmä na externé subjekty a aktívne vyhľadávať potenciálnych investorov.

Pokiaľ ide o projekty a aktivity obsiahnuté v tomto dokumente, časť z nich počítajú s príspevkami zo súkromných zdrojov, prípadne sa budú realizovať v spolupráci s verejným sektorom.

Fondy Európskej únie

Po vstupe SR do Európskej únie sa otvorili ďalšie možnosti získania finančných prostriedkov. Európska regionálna politika si kladie za cieľ vyrovnanie rozdielov medzi regiónmi v zmysle finančnej solidarity. Aby SR mohla v čerpať finančné prostriedky zo štrukturálnych fondov, bola vypracovaná Partnerská dohoda SR 2014 – 2020, pričom čerpanie finančných zdrojov sa v aktuálnom programovom období bolo realizovateľné prostredníctvom nasledovných programov:

1. Operačný program Integrovaná infraštruktúra,
2. Operačný program Ľudské zdroje,
3. Operačný program Integrovaný regionálny operačný program,
4. Operačný program Kvalita životného prostredia,
5. Operačný program Výskum a inovácie,
6. Operačný program Efektívna verejná správa,
7. Technická pomoc,
8. Program rozvoja vidieka,
9. Rybné hospodárstvo.

Obec Ľuboriečka bola podľa počtu obyvateľov (do 1 000) prioritne zaradená medzi oprávnených žiadateľov v rámci Programu rozvoja vidieka SR 2014 – 2020.

V súčasnosti sa ešte implementuje Program rozvoja vidieka SR 2014 – 2020, ktorý je podporovaný z Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka.

PRV SR 2014 – 2020 sa realizuje v zmysle programového dokumentu schváleného Európskou komisiou.

Zameriava sa na šesť hlavných oblastí:

1. podpora prenosu znalostí a inovácií v poľnohospodárstve, lesnom hospodárstve a vo vidieckych oblastiach,
2. posilnenie životaschopnosti poľnohospodárskych podnikov a konkurencieschopnosti všetkých druhov poľnohospodárstva vo všetkých regiónoch a presadzovanie inovačných poľnohospodárskych technológií a udržateľného obhospodarovania lesov,
3. podpora organizácie potravinového reťazca vrátane spracovania poľnohospodárskych výrobkov a ich uvádzania na trh, dobrých životných podmienok zvierat a riadenia rizík v poľnohospodárstve,
4. obnova, zachovanie a posilnenie ekosystémov, ktoré súvisia s poľnohospodárstvom a lesným hospodárstvom,
5. propagácia efektívneho využívania zdrojov a podpora prechodu na nízkouhlíkové hospodárstvo odolné voči zmene klímy v odvetví poľnohospodárstva, potravinárstva a lesného hospodárstva,
6. podpora sociálneho začleňovania, zmierňovania chudoby a hospodárskeho rozvoja vo vidieckych oblastiach.

Podpora v rámci OP RH 2014-2020 sa realizuje prostredníctvom programového dokumentu. vzťahuje sa na celé územie SR. Je zameraná predovšetkým na nasledujúce oblasti:

1. výstavba nových a modernizácia existujúcich akvakultúrnych prevádzok,
2. odbahňovanie, diverzifikácia príjmov/tržieb z akvakultúry cez podporu doplnkových činností,
3. zriaďovanie recirkulačných systémov,
4. modernizácia existujúcich spracovateľských kapacít,
5. získavanie nových trhov a uľahčenie uvádzania produktov rybolovu a akvakultúry na trh.

Operačný program svojím zameraním prispieva k plneniu cieľov Spoločnej rybárskej politiky EÚ prostredníctvom podpory zberu údajov za sektor rybného hospodárstva a vykonávania kontrolných činností súvisiacich so sledovateľnosťou a označovaním produktov rybolovu a akvakultúry, ako aj osvedčovaním úlovkov na dovoz a vývoz produktov rybolovu a akvakultúry.

Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR spustilo Národnú konzultáciu k eurofondom 2021 – 2027 diskusiou so slovenskými europoslancami a členmi Partnerstva pre politiku súdržnosti 2020+.

Eurofondový investičný plán pre Slovensko na roky 2021 – 2027 sa dokončil koncom roka 2020. Na návrhu Partnerskej dohody, na základe ktorej sa bude prerozdeľovať 13 miliárd eur z eurofondov v nasledujúcom desaťročí, pracovali tímy špičkových odborníkov.

Pre Partnerskú dohodu SR na roky 2021 – 2027 boli navrhované nasledovné priority:

Cieľ politiky 1 – Inovatívne Slovensko (inteligentnejšie Európa)

Cieľ politiky 2 – Ekologické Slovensko pre budúce generácie (ekologickejšia nízkouhlíková Európa)

Cieľ politiky 3 – Mobilita, doprava, prepojenosť (prepojenejšia Európa)

Cieľ politiky 4 – Sociálne, spravodlivé a vzdelané Slovensko (sociálnejšia Európa)

Cieľ politiky 5 – Kvalitný život v regiónoch (Európa bližšie k občanom).

4. MONITORING

Monitorovanie plnenia jednotlivých špecifických cieľov vytýčených v PHSR obce Ľuboriečka bude uskutočnené na základe monitorovacích ukazovateľov, ktoré sa vzťahujú na špecifické ciele, objasňujú stav implementácie, výsledkov a dopadov a poukazujú na dosiahnutý vývoj vo vzťahu k finančnému plánu. Po implementácii bude pracovná skupina plniť aj funkciu monitorovania a hodnotenia. Cieľom monitorovania pracovnými skupinami bude zabezpečiť konzistentné a pravidelné informácie o realizovaných a ukončených projektoch. Vhodným spôsobom na realizáciu monitoringu sú kvantitatívne ukazovatele úspešnosti, ktoré dávajú jednoznačnú odpoveď na stupeň alebo mieru naplnenia projektu v danom časovom období.

Zmyslom procesu hodnotenia je sumarizovať výstupy získané monitorovaním projektov na získanie informácií o účinnosti a efektívnosti vynaložených nákladov.

Monitorovanie plnenia programu rozvoja bude obsahovať nasledovné činnosti:

- každoročné hodnotenie napĺňania cieľov stanovených v PHSR,
- každoročné spracovanie plánu aktivít na nasledujúce obdobie
- vyhodnotenie dosiahnutých výsledkov ako popis stupňa realizovaných cieľov a opatrení,
- vyhodnotenie dopadov aktivít na občanov dotazníkovou formou a porovnanie s počiatočnými preferenciami občanov pri zostavovaní PHSR.

Hodnotenie je vykonávané pravidelne za účelom merania efektivity voči cieľom projektov. Vykonáva sa v priebehu realizácie jednotlivých projektov a po ich ukončení.

5. ČASOVÝ harmonogram

Implementácia opatrení a aktivít nadefinovaných v tomto dokumente je naplánovaná do konca aktuálneho programovacieho obdobia (rok 2027). Odhad realizácie PHSR vychádza zo všeobecne očakávaných zdrojov financovania.

ZÁVER

Získanie finančnej podpory z verejných zdrojov (európskych, štátnych alebo regionálnych) si v súčasnosti vyžaduje existenciu spracovanej rozvojovej stratégie - republikovej, regionálnej, subregionálnej i lokálnej. Vyžaduje to aj zákon č. 539/2008 Z.z. o podpore regionálneho rozvoja, resp. jeho novely. Podľa tohto zákona majú mať obce (združenia obcí, mikroregióny) schválený program hospodárskeho a sociálneho rozvoja (PHSR), ktorý by mal byť v súlade s rozvojovým dokumentom vyššej hierarchickej úrovne.

Príprava PHSR je pomerne zložitá cesta, ktorá vyžaduje určitú vopred stanovenú postupnosť krokov, ktoré na seba logicky nadväzujú. Cieľom programu PHSR nie je vyriešiť všetky problémy, ktoré sa v obci vyskytujú, ale načrtnúť smer, ktorý vytvorí vhodné podmienky pre ich riešenie. Cieľom je vytvoriť programový dokument pre podporu rozvoja obce Keť aktivizáciou a koordináciou všetkých ekonomických, kultúrnych a spoločenských subjektov tak, aby bol maximálne využitý potenciál územia na dosiahnutie ekonomickej, kultúrnej a spoločenskej prosperity celej obce pri akceptovaní princípov udržateľného rozvoja.

Spracovaný dokument PHSR predstavuje súčasný stav i perspektívy rozvoja obce, ktorá sa snaží zlepšiť životné podmienky svojich občanov i uspokojiť nároky návštevníkov.

Poloha obce v zázemí okresného mesta Veľký Krtíš ponúka možnosti aj pre vstup zahraničných investorov, čo podporuje dostupnosť obce ku komunikácii prvej triedy. Najväčšou devízou obce sú však jeho obyvatelia, ktorí z veľkej časti majú o život vo svojej obci záujem a na jej rozvoji sú ochotní participovať.

Hlavným cieľom PHSR obce je zlepšiť kvalitu života jeho občanov, vytvoriť podmienky pre ekonomický rozvoj a presadzovať koncept udržateľného rozvoja obce.

Preto vyjadrujeme presvedčenie, že v spolupráci s vedením obce sa obyvateľom tohto územia v ich snahe zlepšiť si životné podmienky aj vďaka získavaniu finančných prostriedkov z verejných i neverejných zdrojov bude len daríť